

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

Kristova spravedlnost

"Když se díváme, proměňuje nás to"

Pro Tajemství Bible přeložil Ladislav Hodač a kolektiv

V Církvi adventistů sedmého dne dochází ke sporům o Kristovu přirozenost především od 50. let 20. století, kořeny těchto sporů však vznikly před více než 130 lety. V této kapitole se nejprve podíváme na Jonesovo a Waggonerovo chápání Kristovy božské i lidské přirozenosti, abychom zjistili, zda toto téma bylo součástí "poselství z roku 1888". Skutečnost, že Jonesův a Waggonerův názor na Kristovu lidskou přirozenost byl stejný, jaký církev od svého vzniku obecně zastávala, vysvětluje, proč v té době ohledně tohoto tématu nedošlo k **většímu** sporu. Neměli bychom však předpokládat, že se jednalo o bezvýznamnou záležitost. Protože Jonesův a Waggonerův názor na Kristovu přirozenost byl nedílnou součástí poselství o ospravedlnění z víry a Kristově spravedlnosti, našli odpůrci jejich poselství před konferencí v roce 1888 a v ještě větší míře na Vzdělávacím institutu v roce 1890 body, v nichž je mohli kritizovat.

V jedné ze svých lekcí na Vzdělávacím institutu přednesl Waggoner studium Izajášových proroctví verš po verši s důrazem na Kristovu přirozenost a dílo. **1** S. A. Wittier O. A. Olsenovi, 22. ledna 1890; Dan Jones M. Larsonovi, 2. ledna 1890.

Pro Waggonera to nebylo nové téma, protože své názory na Kristovu přirozenost prezentoval již před konferencí v roce 1888. Stejně jako jeho názory na zákon v listu Galatským a na obě smlouvy byly rovněž Waggonerovy názory na Kristovu božskou i lidskou přirozenost něčím více než jen okrajovou záležitostí. Nejednalo se pouze o věroučné zásady, o kterých se mělo diskutovat v kruzích vyššího učení. Waggoner vnímal, že Kristova přirozenost je úzce propojená s "Kristovou spravedlností", že se jedná o samotný základ, na němž je postaveno učení o ospravedlnění z víry. Spravedlnost z víry byla pro Jonese i Waggonera ve skutečnosti pouze praktickou aplikací ospravedlnění z víry, posvěcení z víry, smluv a zákona v listu Galatským; to vše bylo založeno na jejich chápání přirozenosti člověka, přirozenosti hříchu a přirozenosti Krista. Toto chápání spolu s pravdou o očištění Svatyně v souvislosti doby konce učinilo z "třetího andělského poselství ve své plnosti" to nejcennější poselství. **2*** Ellen G. White, "Repentance the Gift of God," (Pokání jako Boží dar), *Review and Herald*, 1. dubna 1890

Kristovo božství.

Než se podíváme na Jonesovy a Waggonerovy pohledy na Kristovo božství, je třeba pochopit postoj, jaký do té doby zastávalo mnoho klíčových zakladatelů církve. Dva z hlavních zakladatelů Církve adventistů sedmého dne, Joseph Bates a James White, byli původně členy církve Christian Connexion (Křesťanské spojení), která odmítala učení o Trojici. James White byl vysvěceným kazatelem této církve. Když se on a Bates připojili k adventnímu hnutí, nadále zastávali názor odmítající učení o Trojici, který přijali v církvi Christian Connexion." Nebyli to však jen James White a Joseph Bates; "dalšími významnými adventisty, kteří se vyslovili proti Trojici, byli J. N. Loughborough, R. F. Cottrell, J. N. Andrews a Uriáš Smith". **3*** Gerhard Pfandl, "The Doctrine of the Trinity Among Adventists," (Nauka o Trojici mezi adventisty), Silver Spring, MD: Biblical Research Institute, 1999, str. 1.

Mnoho těchto mužů zastávalo ariánské nebo poloariánské názory na Krista. Klasické definice těchto názorů jsou následující:

*Ariánství: učení, které vzniklo ve čtvrtém století našeho letopočtu v Alexandrii. Pojmenováno podle jeho nejvýznamnějšího představitele, alexandrijského presbytera Aria. Popíralo, že Ježíš Kristus je stejné podstaty (řecky **homoousios**) jako Otec, a snižovalo Syna na úroveň stvoření, ačkoli existoval již před stvořením světa. Ariánství bylo odsouzeno na nicejském koncilu (325 n. l.).*

*Poloariánství: Poloariánství se pokoušelo o kompromis mezi ortodoxním a ariánským postojem k přirozenosti Krista. Odmítali ariánský názor, že Kristus byl stvořen a má jinou přirozenost než Bůh (**anomoisos** – nepodobný), ale nepřijali ani Nicejské vyznání víry, které tvrdilo, že Kristus je "jedné podstaty (**homoousios**) s Otcem". Poloariáni učili, že Kristus byl podobný (**homoios**) Otci, neboli podobné podstaty (**homoiousios**), ale přesto podrženy. 4 Gerhard Pfandl, "The Doctrine of the Trinity Among Adventists," (Nauka o Trojici mezi adventisty), str. 1.*

Uriáš Smith je pravděpodobně jedním z nejznámějších zastánců ariánského pohledu na Krista. V roce 1865 například napsal, že Kristus byl "první stvořenou bytostí datující svou existenci daleko před jakoukoli jinou stvořenou bytostí nebo věc". 5* Uriah Smith, *Thoughts on Revelation*, (Battle Creek, MI: Review and Herald, 1865), str. 59.

Ačkoli se koncem 90. let 19. století myšlenky Smitha a mnoha dalších zakladatelů církve posunou směrem k ortodoxnějšímu chápání božství, v době a prostředí, v němž Waggoner vyrůstal, byl tento názor prominentní.

Krátce po svém vidění Kristova kříže v roce 1882 začal Waggoner chápat důležitost představování Krista jako osoby rovné Bohu. Viděl, že správný pohled na Krista hraje významnou roli nejen při chápání Božství, ale také při chápání plánu spasení a Kristovy spravedlnosti, kterou člověk musí získat vírou:

*Neustálé a rozumné uvažování o Kristu takovém, jakým je, promění člověka v dokonalého křesťana, neboť "když se díváme, proměňuje nás to". ... Toto "vyvýšení" Ježíše, ačkoli se primárně vztahuje k Jeho ukřižování, zahrnuje více než pouhou historickou skutečnost; znamená, že Kristus musí být "vyvýšen" všemi, kdo v Něj věří, jako ukřižovaný Vykupitel, jehož milost a sláva stačí k tomu, aby uspokojil největší potřeby světa; znamená, že by měl být "vyvýšen" v celé své nesmírné kráse a moci jako "Bůh s námi", aby tak **Jeho božská přitažlivost mohla všechny přitáhnout k sobě**. Viz. **Jan 12,32 A já, až budu vyvýšen ze země, přitáhnou všechny k sobě**. 6 E. J. Waggoner, *Christ and His Righteousness*, (Oakland, CA: Pacific Press Pub. Co., 1890), s. 5-6, zvýraznění přidáno.*

Naším cílem v tomto zkoumání je poukázat na Kristovo oprávněné postavení jako na postavení rovné Otci, **aby byla lépe doceněna jeho moc vykoupit**. 7 *Tamtéž*, str. 19, zvýraznění přidáno.

Podobné myšlenky ohledně správného chápání Kristova božství vyjádřila i Ellen Whiteová. V knize *Duch proroctví*, svazek 4 (1884), a v pozdějším rozšířeném vydání *Velkého sporu* (1888) se Ellen Whiteová zmínila o nebezpečí popírání Kristova božství a o dopadech, které to má na chápání plánu spasení:

Dalším nebezpečným omylem je učení, které popírá Kristovo božství a tvrdí, že před svým příchodem na tento svět neexistoval. ... Touto myšlenkou se lze zabývat pouze tehdy, když dochází k neoprávněnému překrucování Písma. Nejenže snižuje lidské představy o díle vykoupení, ale podkopává víru v Bibli jako Boží zjevení. ... Nikdo z lidí zastávajících tento omyl nemůže mít správnou představu o charakteru nebo poslání Krista ani o velkém Božím plánu vykoupení člověka. 8 Ellen G. White, *Great Controversy*, 1888 ed., str. 524*

V letech 1884 a 1885 se Waggoner v několika článcích v časopise *Signs of the Times* zmínil o Kristově vyvýšeném postavení jako samotného Boha. Naléhal, že Kristus si zaslouží stejnou úctu a

že má podíl na Otcových vlastnostech, včetně života v sobě samém, a že je právem nazýván "Pánem". Protože se o Waggonerových názorech na Krista tolik mluví, podíváme se na několik jeho dalších výroků:

*Je-li jen jeden, který je dobrý, totiž Bůh, a Kristus je dobrý, pak **Kristus musí být Bůh**. A to se shoduje s tím, co o Kristu řekl prorok: "Neboť chlapec se nám narodil, syn je nám dán; na jeho rameni spočinulo panství. Dal mu jméno Podivuhodný rádce, mocný Bůh, Věčný Otec, Kníže pokoje." Izajáš 9,5. ...*

*Otec a Syn jsou jedno. Jan 10,30. Oba jsou hodni uctívání. ... Nejsme povoláni k tomu, abychom vysvětlovali tajemství zbožnosti, ani se neočekává, že mu budeme rozumět, ale Kristus nám vysvětlil, jak jsou on a Otec jedno. ... Tato jednota tedy spočívá v tom, že dvě odlišné osoby mají **stejné myšlenky, stejné záměry a stejné vlastnosti**. Otec a Syn byli jedno při stvoření země a jedno při vypracování a uskutečňování plánu spásy. 9 E. J. Waggoner, "An Important Question," (Důležitá záležitost), Signs of the Times, 19. června 1884, str. 377.*

*Nesmrtelnost má pouze Bůh. ... Je to pouze vlastnost Boha. "Ale", řekne někdo, "není snad Kristus nesmrtelný? A nečteme snad o andělech, že nemohou zemřít?". Ano; a my se obracíme k Janovi 5,26 a čteme Kristova slova: "Neboť jako Otec má život sám v sobě, tak dal i Synu, aby měl život sám v sobě." Kristus má tedy jako jednorozený Syn Boží **podíl na jeho vlastnostech a má život sám v sobě**. To znamená, že je schopen předávat život druhým. 10 E. J. Waggoner, "Immortality," (Nesmrtelnost), Signs of the Times, 4. září 1884, str. 538*

*Při dalším zkoumání tohoto tématu pochopíme, že slovo "Pán" se **vztahuje jak na Otce, tak na Syna**, a přestože se na různých místech vztahuje specificky na jednoho z nich, je čin připisovaný jednomu z nich také činem druhého. ... Z Jana 5,23 se dozvídáme, "**aby všichni ctili Syna, jako ctí Otce**". Kdekoli tedy nacházíme nějaký čin nařazený Otcem, víme, že jeho vykonání ctí také Syna a že jeho zanedbání je stejnou urážkou jak Syna, tak Otce. Neposlušnost vůči Otci zneuctívá Krista. 11 E. J. Waggoner, "The Lord's Day," (Pánův den), Signs of the Times, 27. listopadu 1884, str. 713.*

*Jan 3,16. "Neboť tak Bůh miluje svět, že dal [svého] jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný." Co se z tohoto verše dozvídáme? 1. Že Boží láska ke světu byla tak velká, že ho přiměla poslat svého Syna, aby je zachránil. O Boží lásce k Synovi můžeme něco soudit, když si uvědomíme, že Kristus je září Otcovy slávy "otiskem jeho podstaty", a "dědicem všech věcí", je tím, skrze něhož byly stvořeny světy (Hebrejům 1,2,3), a "**v něm tělesně přebývá veškerá plnost Božství**". Koloským 2,9. Bůh je nekonečný ve všech svých vlastnostech, a proto byla nekonečná i jeho láska k Synovi. A protože dal svého Syna za svět, víme, jak velká byla jeho láska ke světu. Byla nekonečná. 12 E. J. Waggoner, "Which is Evangelical?" (Které je evangelikální?), Signs of the Times, 12. listopadu 1885, str. 681.*

Není divu, že Waggoner vnesl stejné myšlenky do svých přednášek o spravedlnosti z víry v Minneapolis. Před konferencí v roce 1888 bylo v článku "Kristovo božství" v Review uvedeno jako jedno z "témat navržených k projednání". 13 "The General Conference Institute," Review and Herald, 16. října 1888, str. 648.

Toto téma Waggonera stále více zajímalo a často o něm psal a mluvil. W. C. White zaznamenal jednu z Waggonerových přednášek, kde otevřeně prohlásil: "Věříme v Kristovo božství. On stvořil všechny věci na nebi i na zemi." 14 W. C. White, "Notes Made at the Minneapolis Meetings 1888," 15. října 1888; v Manuscripts and Memories, str. 421.

Waggoner pokračoval v hlásání Kristova božství i v letech následujících po konferenci v Minneapolis. V šestidílné sérii v časopise Signs psal právě o Kristově božství v reakci na knihu o

otázce soboty vydanou metodisty. Než Waggoner odpověděl na otázky vznesené ohledně soboty, zabýval se "myšlenkovým směrem, který naznačuje věta v předmluvě. Když mluví o těch, kteří dodržují sedmý den jako sobotu ..., doktor [M. C. Briggs] říká: 'Člověk jen lituje ... jejich ... popírání Kristova božství.'" V celých šesti článcích, z nichž budeme citovat jen část, se Waggoner snažil ukázat, že tato myšlenka je zcela mylná:

Když však doktor [M. C. Briggs] tvrdí, že adventisté sedmého dne popírají Kristovo božství, víme, že píše nerozvážně. Jsme plně přesvědčeni o tom, že to umí lépe; ale ať je to jakkoli, lidé tvrdící, že vědí, o čem mluví, toto prohlašují tak často, že tomu mnozí uvěřili; a kvůli nim i kvůli těm, kteří se nad tímto tématem zamýšlejí nyní, navrhujeme předložit pravdu. Nemáme žádnou teorii, kterou bychom to podpořili, a tak místo předkládání návrhů budeme jednoduše citovat Boží slovo a přijímat to, co říká. ...

*Jan 1,1 Na počátku bylo Slovo a to Slovo bylo u Boha a to Slovo bylo Bůh. ... Z něj se dozvídáme, že **Kristus je Bůh**. Tento text sám o sobě, kdybychom neměli žádný jiný, stačí k prokázání Kristova božství, neboť slovo "božství" znamená "přirozenost nebo podstata Boží". **Věříme v Kristovo božství**, protože Bible říká, že **Kristus je Bůh**. ...*

*Když mluví o Kristově nadřazenosti nad anděly, pisatel listu Hebrejům říká, že je to proto, že "má dědičně vznešenější jméno než oni". **Stal se tím vznešenější nad anděly, čím význačnější jméno dědičně obdržel. Hebrejům 1,3** Jaké jméno dědičně obdržel? Je to "mocný Bůh". Jako jednorozený Boží Syn má toto jméno právem. 15* E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ," (Kristovo božství), Signs of the Times, 25. března 1889, str. 182.*

*Co tedy myslel tím, když řekl: "Proč mě nazýváš dobrým? Nikdo není dobrý, jen jeden, a sice Bůh"? Chtěl mladíkovi vtisknout do mysli skutečnost, že ten, koho oslovuje jako Mistra, není pouhým člověkem, jedním z rabínů, ale že je Bohem. Tvrdil o sobě, že je absolutně dobrý, a protože není nikdo dobrý kromě Boha, **ztotožnil se tím s Bohem**. A s tím můžeme spojit výrok apoštola Pavla, že "... v něm tělesně přebývá veškerá plnost Božství." **Koloským 2,9**. ...*

*V roce, kdy zemřel král Uzijáš, jsem viděl Panovníka sedícího na trůnu vysokém a vyvýšeném ... I řekl jsem: Běda mi, jsem zničen, protože jsem člověk nečistých rtů a bydlím uprostřed lidu nečistých rtů, a mé oči viděly Krále, Hospodina zástupů! **Izajáš 6,1-5**. Nevěděli bychom, na koho se to vztahuje, kdyby náš Spasitel sám v **Janovi 12,40.41** necitoval Izajášova slova z desátého verše této kapitoly a nevztahoval je na sebe. ⁴⁰**Ošlepil jejich oči a zatvrdil jejich srdce, aby očima neviděli a srdcem neporozuměli, neobrátili se a já je neuzdravil.** ⁴¹**To řekl Izajáš, protože spatřil jeho slávu a mluvil o něm.** Z těchto textů máme důkaz toho, že inspirovaní pisatelé nazývají **Ježíše Bohem, Synem Božím, ale také toho, že Ježíš sám o sobě tvrdil, že je Bůh**. 16 E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ," (Kristovo božství), Signs of the Times, 1. dubna 1889, str. 196.*

*Jako Boží Syn musí mít podíl na **Boží přirozenosti**. "Neboť jako Otec má život sám v sobě, tak dal i Synu, aby měl život sám v sobě." **Jan 5,26**. Život a nesmrtelnost jsou předávány věrným Božím následovníkům, ale jen Kristus sdílí s Otcem moc předávat život. Má "život v sobě", to znamená, že je schopen **zvěčnit svou vlastní existenci**. ...*

*To, že je Kristus božského původu, dokazuje skutečnost, že se mu dostává uctívání. Andělé vždy odmítali přijímat uctívání a klanění. O Otci však čteme, že **"když uvádí Prvorozeného do světa, praví: Ať se mu pokloní všichni andělé Boží"**. **Hebrejům 1,6**. ...*

Kdyby Kristus nebyl Bůh, bylo by to modlářství. ... Nezáleží na tom, v jakém postavení je nějaké stvoření, ať už zvíře, člověk nebo anděl, uctívání takového je přísně zakázáno. Uctívat se smí pouze Bůh, a protože se smí uctívat Kristus, je Kristus Bůh. Tak praví Písmo pravdy. ...

Tvrdím, že Otec a Syn jsou si naprosto rovni, a že Kristus je svou přirozeností Bůh. ... **Je z podstaty Otce, takže ve své přirozenosti je Bohem**; a protože to tak je, tak: "... se Otci zalíbilo, aby v něm přebývala veškerá plnost". **Koloským 1,19.** 17 E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ," (Kristovo božství), *Signs of the Times*, 8. dubna 1889, str. 214

Všimněme si některých skutků, které Kristus koná jako Bůh, a najdeme v nich další důkaz jeho božství. ...

První způsob, jakým se nám Bůh zjevuje jako někdo vyžadující úctu je ten, že je Stvořitelem. ... Protože tedy Krista mají všichni ctít, stejně jako ctít Otce, vyplývá z toho, že ho mají ctít jako Stvořitele; a tak podle Pavlových slov Římanům poskytuje viditelné stvoření důkaz Kristovy "věčné moci a božství". ...

Koloským 1,15-17. ... Na základě slov "**prvorozený ze všeho stvoření**" někteří tvrdí, že Kristus sám je stvořená bytost. To je však nejen ukvapený závěr; ale i závěr přímo odporující samotnému textu. ... V něm mělo stvoření svůj počátek, jak je uvedeno ve Zjevení 3,14. V něm se také nachází počátek stvoření. Stvoření existovalo v něm, jakoby v zárodku, "**neboť se Otci zalíbilo, aby v něm přebývala veškerá plnost**". **Koloským 1,19.** Žádný jazyk nemůže dokonaleji ukázat **Kristovu preexistenci a stvořitelskou moc**, než jak je to vyjádřeno v **Koloským 1,15-17** **On je obraz neviditelného Boha, prvorozený všeho stvoření, neboť v něm bylo stvořeno všechno na nebesích i na zemi, věci viditelné i neviditelné, ať trůny nebo panstva, vlády nebo autority; všechno je stvořeno skrze něho a pro něho. On je přede vším a všechno v něm spočívá.** ...

Ať tedy nikdo neříká, že vyzdvihováním Krista hrozí, že budeme snižovat své představy o Bohu. To je nemožné, neboť čím vznešenější představy máme o Kristu, tím vznešenější musí být naše představy o Otci. **18** E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ," (Kristovo božství), *Signs of the Times*, 15. dubna 1889, str. 230

Protože všichni musí ctít Syna stejně jako Otce, musí ho ctít nejen jako Stvořitele, **ale také jako Zákonodárce.** ... Pouze moc vytvářející zákony může zajistit jejich plnění. Nyní přistoupíme k podání důkazu o tom, že **zákon byl dán Kristem, stejně jako že je jeho spravedlností.** ...

Kristus byl vůdcem synů Izraele z Egypta do Kanaánu. ... V **1. Listu Korintským 10,9** Pavel jasně říká, proti komu reptali. Říká: "**ani nepokoušejme Krista, jako někteří z nich pokoušeli, a hynuli od hadího uštknutí.**" Byl to tedy Kristus, kdo jako Hospodin vedl Izrael, a právě proti němu reptali.

Hebrejům 3,5-11 učí totéž velmi jasně. Stačí jen pozorně číst, abychom viděli, že Kristus je tím hlasem, který, jak nás Duch svatý varuje, nemáme odmítat jako otcové, kteří ho čtyřicet let pokoušeli na poušti. ...

Protože Kristus vedl starověký Izrael z Egypta do Kanaánu, vyplývá z toho, že **Kristus byl Hospodinův anděl**, který se zjevil Mojžíšovi v hořícím keři a řekl: "**Já jsem Bůh tvého otce, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův. Mojžíš si skryl tvář.** ..." **Exodus 3,6-8.**

Pokud by někdo namítal proti tomuto nejpřirozenějšímu závěru, že ten, kdo zde mluví, se nazývá "JÁ JSEM, KTERÝ JSEM", ten, který existuje sám o sobě – Jehova, musíme mu jen připomenout, že Otec dal Synovi, aby měl život sám v sobě **Jan 5,26** **Neboť jako Otec má život sám v sobě, tak dal i Synu, aby měl život sám v sobě.** Kristus o sobě tvrdil totéž, když řekl: "**Amen, amen, pravím vám, dřív než byl Abraham, já jsem**" **Jan 8,58.** Za toto domnělé rouhání se ho Židé pokusili ukamenovat. Dále prorok ho zcela jasně nazývá Jehovou v následující pasáži: "**Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy vzbudím Davidovi spravedlivou ratolest ... a toto je jeho jméno, kterým se bude**

nazývat: HOSPODIN NAŠE SPRAVEDLNOST", doslova "Jehova, je naše spravedlnost". Jeremjáš 23,5.6. ...

Exodus 20,1-3 Potom Bůh vyhlásil všechna tato slova. Řekl: Já Hospodin jsem tvůj Bůh, který jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví. Nebudeš mít jiné bohy vedle mne. Tento verš označuje vůdce Izraelitů z Egypta jako dárce zákona ze Sinaje. Pokud se říká, že v této transakci nemůžeme oddělit Otce a Syna, odpovídáme, že právě na to poukazujeme. Otce a Syna nelze v žádné transakci oddělit, protože jsou jedno. Ale stejně jako byl Syn tím, skrze něhož bylo všechno stvořeno, byl i tím, kdo lidem vyhlásil Jehovův zákon. Je tedy božským Slovem. Syn vyhlašuje Otcovu vůli, která je zároveň jeho vlastní vůlí. 19 E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ," (Kristovo božství), Signs of the Times, 22. dubna 1889, str. 247*

Dokázali jsme tedy obecně i konkrétně, že Kristus je Zákonodárcem pro celé lidstvo. Musíme ho tedy ctít jako Stvořitele, jako Zákonodárce a nyní konečně jako Vykupitele. A tím se dostáváme k potěšující a povzbudivé části všeho, co bylo řečeno dříve. ...

Naším Vykupitelem je sám náš Bůh. Jaké je to zaslíbení věrnosti "nesmírně velkých a drahocenných zaslíbení" evangelia. Velký zákon vesmíru byl porušen obyvateli této malé planety a Zákonodárce sám sebe vydal, aby tyto vzbuřence vykoupil. ...

A jestliže se Zákonodárce vydal za nás, aby nás vykoupil z přestoupení svého vlastního zákona, jakou větší jistotu bychom si mohli přát, že zachrání všechny, kteří k němu přijdou? 20 E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ," (Kristovo božství), Signs of the Times, 6. května 1889, str. 262

V roce 1890 Waggoner tyto články rozvinul a vydal knihu Christ and His Righteousness (Kristus a Jeho spravedlnost). Stejně jako ve svých člancích z roku 1889 se v několika kapitolách obzvláště zabýval Kristovým božstvím. Jeho cíl byl jasný: "Naším cílem v tomto zkoumání je poukázat na Kristovo oprávněné postavení jako na postavení rovné Otci, aby byla lépe doceněna jeho moc vykoupit." 21 E. J. Waggoner, Christ and His Righteousness, str. 19. Zde si všimneme pouze několika odstavců:

Kristu je svěřena nejvyšší výsada, a sice výsada soudit. Musí se mu dostat stejné pocty, jaká náleží Bohu, a to z toho důvodu, že je Bůh. Milovaný učedník vydává toto svědectví: "Na počátku bylo Slovo a to Slovo bylo u Boha a to Slovo bylo Bůh." Jan 1,1. Že toto božské Slovo není nikdo jiný než Ježíš Kristus, ukazuje 14. verš: "'A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jediný Syn, plný milosti a pravdy.'" 22 Tamtéž, s. 8-9.

Na mnoha místech Bible je Kristus nazýván Bohem. Žalmista říká: "Bůh Hospodin [Jehova] promluvil a volá zemi od východu slunce až po západ... 'Nebesa zvěstují jeho spravedlnost, vždyť Bůh je soudce!'" Žalm 50,1-6. To, že se tento verš vztahuje ke Kristu, lze poznat 1) z již poznané skutečnosti, že veškerý soud je svěřen Synu a 2) tím, že při svém druhém příchodu Kristus pošle své anděly, aby shromáždili jeho vyvolené ze čtyř světových stran. Matouš 24,31. 23 Tamtéž, str. 10.

Až přijde, přijde jako "mocný Bůh". ... Nejsou to jen Izajášova slova, jsou to slova Ducha svatého. ... Toto jméno nebylo Kristu dáno v důsledku nějakého velkého úspěchu, ale je to jeho dědičné právo. Když mluví o Kristově moci a velikosti, říká pisatel listu Hebrejům, že je učiněn mnohem lepším než andělé, protože "dědičným právem získal vznešenější jméno než oni". Hebrejům 1,4. ... Kristus je "vyjádřením otisku" Otcovy osoby. Hebrejům 1,3. Jako Syn Boha, který existuje sám o sobě, vlastní od přirozenosti všechny atributy Božství. 24 Tamtéž, s. 11-12.

A konečně máme inspirovaná slova apoštola Pavla o Ježíši Kristu, že "Otcí se zalíbilo, aby v něm přebývala veškerá plnost". Koloským 1,19. Jaká je tato plnost, která přebývá v Kristu, se

dozvídáme z následující kapitoly, kde je řečeno, že *"v něm tělesně přebývá veškerá plnost Božství"*. **Koloským 2,9.** To je nanejvýš absolutní a jednoznačné svědectví o tom, že **Kristus vlastní od přirozenosti všechny atributy Božství**. Skutečnost Kristova Božství se také velmi zřetelně ukáže při dalším uvažování. **25** Tamtéž, s. 15-16.

Hebrejům 1,8-10. Zde vidíme, že Otec oslovuje Syna jako Boha a říká mu: *"Ty, Pane, jsi na počátku založil zemi a nebesa jsou dílem tvých rukou."* Když sám Otec vzdává Synovi tuto poctu, co je člověk, že by mu ji měl odepřít? Tím můžeme skončit s přímým svědectvím ohledně **Kristova Božství a o skutečnosti, že je Stvořitelem všech věcí**. **26** Tamtéž, s. 18-19.

Je Kristus stvořená bytost? Než přejdeme k některým praktickým poznatkům, které z těchto pravd vyplývají, musíme se na chvíli zastavit u názoru, který upřímně zastávají mnozí, kteří by Krista dobrovolně nezneuctili, ale kteří tímto názorem ve skutečnosti popírají jeho božství. Jde o názor, že Kristus je stvořená bytost, která byla z Boží dobré vůle povýšena do svého nynějšího vznešeného postavení. **Nikdo, kdo zastává tento názor, nemůže mít správnou představu o vznešeném postavení, které Kristus skutečně zaujímá.**

Tento názor je založen na nesprávném chápání jediného textu, Zjevení 3,14: ... A tak výrok, že On je prvopočátek nebo hlava Božího stvoření, znamená, že v Něm mělo stvoření svůj počátek; že On, jak sám říká, je Alfa i Omega, počátek i konec, první i poslední. **27** Tamtéž, s. 19-21

Kristus *"je v lůnu Otcově"*, protože je svou podstatou Bohem a má život sám v sobě. Právem je nazýván **Jehovou, který má život sám v sobě**, a takto je také znázorněn u **Jeremjáše 23,5.6**, kde se říká, že spravedlivá ratolest, která bude na zemi vykonávat soud a spravedlnost, bude známa pod jménem Jehova – tsidekenu – HOSPODIN, NAŠE SPRAVEDLNOST. **28** Tamtéž, s. 23-24.

Ačkoli někteří čtenáři mohou mít pocit, že jsme při zevrubné prezentaci Waggonerových názorů na Kristovo božství zašli příliš daleko, chceme ve světle toho, že někteří Waggonera obviňují z toho, že je arián a věří, že "Kristus byl stvořený bůh", toto téma zcela a naprosto objasnit. **29** Dalšího komentáře není třeba, Waggonerovy články mluví samy za sebe.

Odpověď Ellen Whiteové.

V dopise napsaném Jonesovi a Waggonerovi rok a půl před Minneapolis Ellen Whiteová vyjádřila potřebu, aby církev uznala velké ponížení Krista tím, že pochopí nejen to, jak hluboko sestoupil – do podobnosti těla hříchu, ale také to, z jak vysoké pozice sestoupil – z pozice Boha Stvořitele. Během následujících tří let vyjadřovala tytéž myšlenky znovu a znovu a to v souvislosti s nejvzácnějším poselstvím, které bylo v té době předáváno:

Filipským 2,5 *"Mějte [tedy] v sobě to smýšlení, které bylo i v Kristu Ježíši."* Naplňte mysl velkým ponížením Krista a pak rozjímejte o Jeho božském charakteru, o Jeho majestátu a slávě Nejvyššího a o tom, jak to vše odložil a oblékl své božství do lidství. Pak můžeme vidět sebezapření, sebeobětování, které udivovalo anděly. ... Podívejme se tedy pod tento převlek a koho spatříme? – Božství, Věčného Božího Syna, stejně mocného, stejně nekonečně obdařeného všemi prostředky moci, a přesto v podobě člověka. **30** Ellen G. White E. J. Waggonerovi a A. T. Jonesovi, Dopis 37, 18. února 1887; v 1888 Materials, s. 28, 29

Kristus na sebe blahosklonně vzal lidskou přirozenost, ale zakrnělý lidský rozum nebyl schopen kvůli své nevědomosti pochopit a rozlišit to božské. Ježíš nebyl ušetřen nutnosti definovat a obhajovat svou božskou přirozenost, protože mysl člověka byla natolik lidskou, že nedokázala rozpoznat to božské přioděné lidstvím. Když toto smýšlení bránilo užitečnosti Jeho poslání, a aby

Jeho poučení bylo důrazné, byl nucen odkazovat na svůj tajemný a božský charakter a uvádět mysl lidí do myšlenkových pochodů, které byly příznivé pro proměňující moc pravdy. **31** Ellen G. White, Rukopis 16, "The Discernment of Truth," (Rožlišování pravdy), leden 1889; v *1888 Materials*, str. 260.

Potřebujeme, aby na nás nyní sestoupila síla a podnítila nás k pili a upřímné víře. Potom, když budeme pokřtěni Duchem svatým, se v nás zformuje Kristus, ta naděje slávy. Pak budeme představovat Krista jako božský předmět naší víry a naší lásky. Budeme mluvit o Kristu, budeme se modlit ke Kristu. Budeme chválit Jeho svaté jméno. Budeme lidem představovat Jeho zázraky, Jeho sebezapření, Jeho sebeobětování, Jeho utrpení a ukřižování, Jeho vzkříšení a vítězné nanebevzetí. To jsou inspirující témata evangelia, která mají v každém srdci probudit lásku a intenzivní zápal. **32** Ellen G. White, Rukopis 27, "Counsel to Ministers," (Rady kazatelům), 13. září 1889; v *1888 Materials*, str. 432.

Populární nauky této doby nemohou správně představovat Ježíše. Náš Spasitel představoval Otce. Odstranil od Božího trůnu hustou temnotu, pekelný stín, který tam satan uvrhnul, aby Boha skryl před zraky a před poznáním. Kristus zjevuje Boží trůn a představuje světu Otce jako světlo a lásku. Jeho božství oděné lidstvím přináší tuto lásku v jasném světle, aby ji lidstvo mohlo pochopit. ... Proč se vírou nechopit božské přirozenosti? Je to naše výsada. Všechno je možné pro toho, kdo věří. **33** Ellen G. White, Rukopis 10, "The Excellence of Christ," (Znamenitost Krista), říjen 1889; v *1888 Materials*, s. 448-449.

V Kristu se spojilo božství a lidství. Božství nedegradovalo na lidství; božství si udrželo své místo, ale lidství díky spojení s božstvím obstálo v nejtěžší zkoušce pokušení na poušti. ... Člověk se může stát účastníkem božské přirozenosti; není ani jednoho člověka, který by si v pokušení a zkoušce nemohl přivolat nebesa na pomoc. Kristus přišel, aby zjevil zdroj své moci a aby se tak člověk nikdy nespolehal na své bezmocné lidské schopnosti. **34** Ellen G. White, "Morning Talk" (Ranní promluva), 29. ledna 1890, *Review and Herald*, 18. února 1890, str. 97; v *1888 Materials*, str. 533.

Když Ellen Whiteová slyšela hlásat poselství o Kristu, mohla se jen radovat. V roce 1890, když mluvila o samotné podstatě poselství sdíleném Jonesem a Waggonerem, prohlásila, že "poselství nesoucí božské pověření byla předložena Božímu lidu ... Ve své kráse a nádheře mezi námi byla představena plnost božství v Ježíši Kristu". **35** Ellen G. White, "Living Channels of Light," (Živí nositelé světla), *Review and Herald*, 27. května 1890, str. 321; v *1888 Materials*, str. 673

O několik let později, když shrnovala Pánem seslané poselství z roku 1888, psala právě o tomto tématu jako o jedné ze základních částí tohoto vzácného poselství:

Pán ve svém velkém milosrdenství poslal svému lidu prostřednictvím starších Waggonera a Jonese velmi cenné poselství. ... Mnozí ztratili Ježíše ze zřetele. Potřebovali, aby se jejich zrak zaměřil na Jeho Božskou osobu, Jeho zásluhy a Jeho neměnnou lásku k lidské rodině. Do Jeho rukou je svěřena veškerá moc, aby mohl lidem rozdávat bohaté dary a předávat bezmocnému člověku neocenitelný dar své vlastní spravedlnosti. Toto je poselství, které Bůh přikázal předat světu. Je to poselství třetího anděla, které má být hlášáno mocným hlasem a doprovázeno vylitím Jeho Ducha v hojnosti. **36** Ellen G. Whiteová O. A. Olsenovi, Dopis 57, 1. května 1895; v *1888 Materials*, str. 1336.

Jednorozený syn.

Když se Waggoner dostal za hranice běžného církevního chápání božské přirozenosti Krista v rámci ariánských a poloariánských názorů, vyjádřil své myšlenky několikrát méně promyšlenými

slovními výrazy než v pozdějších letech, kdy sehrály větší roli objasňující výroky Ellen Whiteové. Jedno takové vyjádření najdeme v jeho sérii z roku 1889 v časopisu *Signs* a druhé v jeho knize na stejné téma *Christ and His Righteousness* (Kristus a jeho spravedlnost), vydané počátkem roku 1890. Waggoner pak takové názory na Kristovu existenci v nově napsaných knihách nebo článcích stejnými slovy již nikdy nezopakoval.

Někteří mají problém sladit Kristův výrok v **Janově evangeliu 14,28**: *"Otec je větší než já"* s myšlenkou, že je Bůh a má právo na uctívání. Někteří se pozastavují pouze nad tímto textem jako by byl dostatečným k tomu, aby vyvrátili myšlenku Kristova božství. Ale pokud by se to připustilo, jen by to dokazovalo rozpor v Bibli, a dokonce i v Kristových vlastních výpovědích, neboť, jak jsme se mohli přesvědčit, je zcela jednoznačně prohlášeno, že je Bohem. Pro vysvětlení Kristova výroku zaznamenaného u Jana 14,28 bohatě stačí dvě skutečnosti. Jednou z nich je, že Kristus je Syn Boží. Ačkoli jsou oba stejné přirozenosti, **Otec je z časového hlediska první. Je také větší v tom, že neměl počátek, zatímco Kristus počátek měl.** Pak je toto tvrzení také pravdivé vzhledem k postavení, které Kristus zaujal. On *"sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob otroka a stal se podobným lidem"*. **Filipským 2,7.** Dále *"Avšak toho, který byl nakrátko postaven níže než anděl, Ježíše, vidíme pro utrpení smrti ověčeného slávou a ctí; tak z milosti Boží za každého okusil smrti."* **Hebrejům 2,9.** Aby mohl lidi vykoupit, musel sestoupit tam, kde se nacházeli oni. Neodložil své božství, ale odložil svou slávu a zahalil své božství lidstvím. Jeho výrok *"Můj Otec je větší než já"* je tedy v naprostém souladu s tvrzením, které vyslovil on sám i všichni, kteří o něm psali, že byl a je Bohem. **37*** E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ," (Kristovo božství), *Signs of the Times*, 8. dubna 1889, str. 214.

Písmo prohlašuje, že Kristus je "jednorozený Boží syn". Je zplozený, ne stvořený. Pokud jde o to, kdy byl zplozen, není na nás, abychom se na to ptali, a naše mysl by to nepochopila, ani kdyby nám to bylo řečeno. Vše, co můžeme vědět, nám o tom prorok Micheáš říká těmito slovy: "Ale ty, Betléme Efratský, ačkoli jsi malý mezi tisíci z Judy, přece z tebe vyjde ten, který mi bude vládcem v Izraeli; jehož vycházení je odedávna, od dnů věčnosti." **Micheáš 5,2.**

Byla doba, kdy Kristus vyšel a přišel od Boha, z lůna Otce. Jan 8,42 Ježíš jim řekl: *"Kdyby byl Bůh váš Otec, milovali byste mě, neboť z Boha jsem vyšel a od něho přicházím. Nepřišel jsem sám od sebe, ale on mne poslal. Jan 1,18* Boha nikdo nikdy neviděl, jedinečný Bůh, který je v lůnu Otcově, ten nám o něm pověděl. **Ta doba však byla natolik vzdálená ve dnech věčnosti, že je pro omezené lidské chápání prakticky bez počátku. 38** E. J. Waggoner, *Christ and His Righteousness*, str. 21

Ze strany Ellen Whiteové neobdržel výtku ani za jeden z těchto výroků. A proč by měl? Podle klasické definice nebyl Waggoner ani arián, ani poloarián. **39***

Již tehdy posunul pojetí božství nad rámec toho, jak tomu rozuměli mnozí zakladatelé církve, a činil tak bez pomoci pozdějších objasňujících prohlášení Ellen Whiteové. Všimněte si, že tuto skutečnost uznávají i moderní pisatelé:

Waggonerova práce tak byla prvním kompetentním pokusem zabývat se širším, celkovým pohledem na Krista jako na celou plnost Božství, který je pro nás zcela dostačujícím základem a zajištěním spravedlnosti z víry.

Naneštěstí pro Dr. Waggonera Ellen Whiteová v té době ještě neučinila většinu svých nejsilnějších prohlášení o věčné preexistenci a úplném Božství Krista. V roce 1888 byl Waggoner průkopníkem, aniž by měl výhodu čerpat z mnoha jejích pozdějších prohlášení. **40** LeRoy E. Froom, *Movement of Destiny*, str. 296.

Otázka Ježíšova božství byla na programu konference v roce 1888. Při této příležitosti ... Ellet J. Waggoner, vyvrátil zbývající poloariánské argumenty, které v církvi ještě zůstaly, a nakonec položil biblický základ potřebný k prokázání plného a úplného božství Ježíše Krista. ...

Společně se [Jones a Waggoner] zapsali do dějin Církve adventistů svými výklady o ospravedlnění z víry. Podle Waggonera bylo možné toto téma chápat pouze optikou nauky o Kristu. ...

V té době někteří představitelé církve ohledně božské přirozenosti Krista stále ještě zastávali poloariánské nebo adoptivistické názory; odtud pramení význam otázky, kterou Waggoner položil, když se zabýval tímto problémem: "Je Kristus Bůh?"

Waggonerův důraz na to, že Kristus je od přirozenosti stejné podstaty jako Bůh a má život sám v sobě, byl pro některé delegáty na zasedání v Minneapolis nepochybně novinkou. Jeho postoj ohledně božské přirozenosti Krista byl pravděpodobně jedním z důvodů odporu mnoha delegátů k jeho poselství o ospravedlnění z víry.

Waggonerův přínos v tomto bodě, stejně jako v otázce lidské přirozenosti Krista, byl klíčový. Froom to jasně uznává: "V roce 1888 byl Waggoner průkopníkem, aniž by měl prospěch z mnoha jejích pozdějších výroků [Ellen Whiteové], a to nejen o Kristově věčné preexistenci, ale i o jeho individuální sebe-existenci a jeho nekonečnosti, rovnosti a všemohoucnosti".

*Sama Ellen Whiteová to po vyslechnutí Waggonera vyjádřila slovy: "Ve své kráse a nádheře mezi námi byla představena plnost božství v Ježíši Kristu." Pro ni to bylo důkazem, že mezi nimi působí Bůh. Waggonerův výklad byl z větší části teologickou demonstrací toho, čemu do té doby vždy věřila a co uváděla ve svých spisech. 41 J. R. Zurcher, *Touched With Our Feelings*, s. 34-37.*

Na jaře roku 1890 se Waggoner zřejmě posunul ještě dál za hranice svého předchozího pojetí, když prohlásil: "[Bůh zjevil plán vykoupení...] skrze přimluvnou a smírčí službu Ježíše Krista, který se jako **věčný Bůh** vtělil do lidství a svou smrtí na kříži se stal obětí za hřích umožňující odpuštění, a po zmrtvýchvstání vstoupil na nebesa a sedí tam po pravici Otce, aby se přimlouval za svůj lid. Celý charakter a hodnota takového náboženství spočívá v tom, že je, jak o sobě tvrdí, nadpřirozeným plánem záchrany od hříchu." 42 E. J. Waggoner, "A Movement to Unite Church and State," (Hnutí za sjednocení církve a státu), *American Sentinel*, 27. března 1890, str. 100. Uplynulo dalších osm let, než Ellen Whiteová vyřkla svůj známý výrok: "V Kristu je život, původní, nevypůjčený, neodvozený. **'Kdo má Syna, má život'**. 1. List Janův 5,12. Kristovo božství je pro věřícího jistotou věčného života." 43 Ellen G. White, *Desire of Ages*, str. 530. Jak je smutné, že dnes někteří Waggonera v této otázce zcela překroutili. 44*

Kristova lidská přirozenost.

Jones a Waggoner nejenže vyzdvihli Krista v jeho božské přirozenosti, ale také Ho vyzdvihli tím, že ukázali hlubinu, do které sestoupil, aby člověka vykoupil. 45* Své názory na Kristovu lidskou přirozenost Waggoner formuloval v několika článcích v časopise *Signs* v roce 1884. Popsal Krista jako toho, kdo "na sebe vzal naši přirozenost. **Hebrejům 2,16-17 Je přece jasné, že se neujímá andělů, ale ujímá se semene Abrahamova. A tedy musel být ve všem učiněn podobný bratřím, aby se stal milosrdným a věrným veleknězem v Božích věcech, k usmíření hříchů lidu. A byla na něj vložena vina nás všech. Izajáš 53,6 My všichni jsme zabloudili jako ovce, jeden každý jsme se obrátili na svou cestu a Hospodin na něho nechal dopadnout vinu nás všech. Aby nás mohl zachránit, musel přijít tam, kde jsme byli my, nebo jinými slovy, musel zaujmout místo ztraceného hříšníka.**" 46 E. J. Waggoner, "Condemned and Justified," (Odsouzení a ospravedlnění), *Signs of the Times*, 3. července 1884, str. 409.

Waggoner objasnil, že "byl učiněn ve všem 'podobným svým bratřím'; a to znamená, že se nejedná pouze o vnější, tělesnou podobu, ale že nesl hříchy stejně jako my." 47 E. J. Waggoner, "A New Creature in Christ," (Nové stvoření v Kristu), *Signs of the Times*, 17. července 1884, str. 424.

Vysvětlil, že Ježíš "se musel vžít přesně do situace těch, které chtěl zachránit". V tomto ohledu "nesl hříchy světa, jako by byly jeho vlastní". Postavení, které Kristus zaujal, je nejlépe popsáno jako "narozeného pod Zákonem." **Galatským 4,4** Když však přišla plnost času, vyslal Bůh svého Syna, narozeného z ženy, narozeného pod Zákonem. Waggoner věřil, že Kristus byl nejen podřízen morálnímu zákonu, ale že se ze své vlastní volby stal předmětem odsouzení zákonem, stejně jako je odsouzen každý hříšník "kvůli tomu, že porušil zákon". To však z Krista nečinilo hříšníka, neboť "hříchy, které nesl, nebyly Jeho vlastní, ale naše". 48 E. J. Waggoner, "Under the Law," (Pod Zákonem), *Signs of the Times*, 18. září 1884, str. 569.

V roce 1886 Waggoner znovu vyjádřil svůj výklad slovního spojení "pod zákonem" v sérii článků o listu Galatským: "Bylo důkladně prokázáno, že 'pod zákonem' obecně označuje stav hříchu, a v důsledku toho tedy odsouzení." 49 E. J. Waggoner, "Thoughts on Galatians 3, No. 8," *Signs of the Times*, 26. srpna 1886, str. 518

Na Waggonerovy články reagoval G. I. Butler ve své knize *The Law in the Book of Galatians* (Zákon v listu Galatským). Protože Butler hájil myšlenku, že verš Galatským 4,4 hovoří pouze o obřadním zákonu, kterému se Kristus podřídil, odsoudil Waggonerův náhled na "pod zákonem" jako "nanejvýš absurdní". 50* G. I. Butler, *The Law in the Book of Galatians: Is it the Moral Law, or Does it Refer to That System of Laws Peculiarly Jewish?* (Battle Creek Mich.: Review and Herald Pub. House, 1886), str. 57.

Počátkem roku 1887 Waggoner na Butlerovu knihu reagoval knihou *The Gospel in the Book of Galatians* (Evangelium v listu Galatským). V ní Waggoner hovořil přímo o tom, že Kristus byl "pod zákonem", a ukázal souvislost s jeho lidskou přirozeností:

Tyto texty [Gal. 4,4; Jan 1,1.14; Fil. 2,5-7; Heb. 2,9] ukazují, že Kristus na sebe vzal lidskou přirozenost, a proto byl v důsledku toho podroben smrti. Přišel na svět se záměrem zemřít, a tak byl od počátku svého pozemského života ve stejném stavu, v jakém jsou lidé, za jejichž záchranu zemřel.

*Nyní si přečtěte Řím 1,3: Boží "evangelium o jeho Synu, jenž povstal podle těla z potomstva [ze semene] Davidova". Jaká byla Davidova přirozenost "podle těla"? Hříšná, tělesná, nebo snad ne? David říká: "Hle, byl jsem zplozen v nepravosti, matka mě počala v hříchu." Žalm 51,7 Nezačínejte zděšeně žasnout; nenaznačují, že Kristus byl hříšník. ... 51**

Jednou z nejpovzbudivějších věcí v Bibli je poznání, že Kristus na sebe vzal přirozenost člověka; poznání, že Jeho předkové podle těla byli hříšníci. Když čteme záznamy o životě Kristových předků a vidíme, že vlastnili všechny slabosti a vášně, které máme my, zjišťujeme, že žádný člověk nemá právo omlouvat své hříšné činy dědičností. Kdyby Kristus nebyl ve všem podobný svým bratřím, pak by pro nás Jeho bezhříšný život nebyl žádným povzbuzením. 52 E. J. Waggoner, *The Gospel in the Book of Galatians*, s. 60-61*

Tato Waggonerova odpověď z roku 1887 byla zveřejněna až těsně před konferencí v roce 1888. V létě roku 1888 se Jones a Waggoner zúčastnili soustředění v horách východně od Oaklandu a "strávili několik dní studiem Bible" s "tolika kalifornskými kazateli", kteří se jen mohli zúčastnit. W. C. White poznamenal, že jeden den strávili procházením toho, co "starší Butler o zákonu v listu Galatským a dalších tématech týkajících se této otázky napsal. Na konci pak starší Waggoner přečetl několik rukopisů, které si připravil jako odpověď staršímu Butlerovi. ... Na závěr našeho

studia se starší Waggoner zeptal, zda by bylo správné, aby svůj rukopis zveřejnil a na příští Generální konferenci [1888] jej předal do rukou delegátů, jak to učinil starší Butler. Domnívali jsme se, že by to bylo správné, a povzbudili jsme ho, aby nechal vytisknout pět set výtisků. " 53 W. C. White Danu T. Jonesovi, 8. dubna 1890; v *Manuscripts and Memories*, s. 167-168.

W. C. White si Waggonerovu prezentaci na setkání 26. června poznamenal. Podle jeho poznámek se Waggoner většinu času zabýval svými a Butlerovými rozdílnými názory na téma, co to znamená, že Kristus je "pod zákonem". 54 A. G. Daniells W. C. Whiteovi, 14. dubna 1902; v *Manuscripts and Memories*, str. 318. Právě v tomto bodě ve své odpovědi Butlerovi, jak je citováno výše, Waggoner své náhledy na lidskou přirozenost Krista jasně vyjádřil.

Svou publikovanou odpověď Waggoner nejenže rozeslal všem delegátům konference v roce 1888, ale na téma Kristovy lidské přirozenosti také promluvil. Ačkoli to nebyl ústřední bod jeho vystoupení, byl to základ jeho chápání ospravedlnění z víry a Kristovy spravedlnosti.

Stejný zápisník, který použil na setkání 26. června, si W. C. White vzal s sebou na konferenci v Minneapolis, kde si zaznamenal Waggonerovu přednášku ze 17. října na téma a definici pojmu "pod zákonem". 55 W. C. White, "Notes Made at the Minneapolis Meetings 1888," 17. října 1888, a "Diary of R. Dewitt Hottel, 1888," 17. října 1888; v *Manuscripts and Memories*, s. 423, 506.

Waggonerovy přednášky si těsnopisem zaznamenala také jeho manželka a krátce po příjezdu domů do Oaklandu na začátku roku 1889 se staly základem pro sérii článků publikovaných v časopisu *Signs*. Tyto články, které se zabývaly jak božskou, tak lidskou přirozeností Krista, byly později zahrnuty do jeho knihy vydané v roce 1890, kterou vhodně nazval: *Christ and His Righteousness* (Kristus a Jeho spravedlnost). 56 LeRoy E. Froom, *Movement of Destiny*, s. 200, 201; E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ," *Signs of the Times*, 25. března, 1., 8., 15., 22. dubna a 6. května 1889. Než se však budeme těmito články zabývat, musíme si přečíst, co k tomuto tématu řekla Ellen Whiteová.

Smutně opomíjené téma.

Těsně před konferencí v roce 1888 napsala Ellen Whiteová pro časopis *Review* článek s názvem "Dílo kazatele", v němž služebníky vybízela, aby se vyhýbali veřejným sporům o nepodstatné záležitosti, "snahám o slova bez užitku". Napomínala, že "názory na témata, která nejsou doopravdy důležitá ... by se neměly dostávat do popředí a veřejně prosazovat, ale mělo by se postupovat, pokud je někdo zastává, v tichosti a bez sporů". Veškerá biblická tajemství nebudou "plně pochopena, dokud se nevrátí Kristus". A protože je "mnoho věcí, na kterých se lidé nemohou nikdy shodnout", je mnohem lepší nechat "všechny drobné rozdíly ve skrytu, než je vynášet na povrch, aby se staly předmětem sporů". Ve "velkých pravdách, na kterých záleží... ohledně vykoupení, brzkého příchodu Krista a Božích přikázání" lze nalézt "dostatek podnětů k přemýšlení na to... aby zabraly veškerou pozornost". Kromě toho bylo dalším tématem, o němž se Ellen Whiteová domnívala, že by se jím mělo ve velké míře zabývat, Kristovo blahosklonné rozhodnutí zachránit padlého člověka:

Co je úkolem kazatele evangelia? Je to správně šířit slovo pravdy; nevymýšlet nové evangelium, ale správně šířit evangelium, které mu již bylo svěřeno. Jsou témata, která jsou naneštěstí zanedbávána, a přitom by se jim mělo věnovat velké množství pozornosti. Těžištěm našeho poselství by mělo být poslání a život Ježíše Krista. Ať je kladen důraz na ponížení, sebezapření, tichost a pokoru Krista, aby pyšná a sobecká srdce viděla rozdíl mezi sebou a Vzorem a mohla se pokořit. Ukažte posluchačům Ježíše v jeho blahosklonnosti, aby zachránil padlého člověka. Ukažte jim, že Ten, který byl jejich ručitelem, musel přijmout lidskou přirozenost a pronést ji skrze temnotu a

obavu z odsouzení Otcem kvůli tomu, že člověk přestoupil jeho zákon. Spasitel totiž přišel v podobě člověka. Popište ponížení Božího Syna, pokud je to lidským jazykem možné, a nemyslete si, že jste dosáhli vrcholu, když vidíte, jak vyměnil **za lidství** trůn světla a slávy, který měl u Otce. Přišel z nebe na zem; a když byl na zemi, jako ručitel za padlé lidstvo nesl prokletí Bohem. **57** Ellen G. White, "The Work of the Minister," (Dílo kazatele), *Review and Herald*, 11. září 1888, str. 578, zvýraznění přidáno.

Ellen Whiteová ve svých spisech mnohokrát jasně říká, že aby Kristus mohl být zárukou člověka, musel na sebe vzít jeho padlou přirozenost: "Aby dokázal nepravdivost Satanova tvrzení, bylo nutné, aby na sebe Kristus vzal naši přirozenost. ... Proto se Kristus stal představitelem a **ručitelem** člověka." **58** Ellen G. White, "Harmony with Apostate Powers A Sign of Enmity of God," (Soulad s odpadlými mocnostmi je znamením nepřátelství k Bohu), *Signs of the Times*, 18. června 1894, str. 500.

"Zástupce a **ručitel** člověka musel mít lidskou přirozenost, spojení s lidskou rodinou, kterou měl zastupovat, a jako Boží vyslanec musel mít účast na božské přirozenosti, mít spojení s Nekonečným." **59** Ellen G. White, "No Caste in Christ," (V Kristu není žádné kastování), *Review and Herald*, 22. prosince 1891, str. 785

"Pouze tím, že oděn do roucha lidství žil bezhříšným životem, mohl Kristus jako Zástupce a Ručitel člověka nést břemeno hříchu padlého světa." **60** Ellen G. White, Rukopis 107, 1903, "Diary," 31. října 1902; v *Manuscript Releases*, vol. 17, s. 29-30.

Navíc to byl Kristus v lidském těle, kdo žil životem spravedlnosti, na němž se člověk může nyní podílet: "Své naděje na nebe musíme soustředit jen a pouze na Krista, protože on je naším zástupcem a **ručitelem**. ... Ani to největší úsilí, které člověk svými vlastními silami vyvine, aby splnil svatý a spravedlivý zákon, který přestoupil, nemá žádnou hodnotu. Skrze víru v Krista si však může nárokovat **spravedlnost Božího Syna**, která je sama o sobě zcela dostačující. Kristus splnil požadavky zákona ve své lidské přirozenosti. ... Opravdová víra si přivlastňuje **Kristovu spravedlnost** a hříšník se stává vítězem spolu s Kristem." **61** Ellen G. White, "Spiritual Weakness Inexcusable," (Duchovní slabost není omluvitelná), *Review and Herald*, 1. července 1890, str. 402.

Podle Ellen Whiteové byla Kristova lidská přirozenost ústředním bodem plánu spasení a obnovy člověka. Proto, jak napsala církvi v září 1888, spíše než jako téma, které "nemá skutečný význam", viděla téma Kristovy lidské přirozenosti jako "smutně zanedbávané". **62** Ellen G. White, "The Work of the Minister," (Dílo kazatele), *Review and Herald*, 11. září 1888, str. 578.

Nebylo to jen vedlejší téma, ale bylo součástí "evangelia, které jim bylo již svěřeno". Není tedy divu, že když Ellen Whiteová slyšela Waggonerovy přednášky na shromážděních v Minneapolis, "každá buňka jejího srdce říkala: Amen". **63** Ellen G. White, Rukopis 5, "Sermon," 19. června 1889; v *1888 Materials*, str. 349.

Později výslovně prohlásila, že "hlasité volání třetího anděla již začalo zjevením **Kristovy spravedlnosti**. ... To je počátek světla anděla, jehož sláva naplní celou zemi". **64** Ellen G. White, "The Perils and Privileges of the Last Days," (Nebezpečí a výsady posledních dnů), *Review and Herald*, 22. listopadu 1892, str. 722; v *1888 Materials*, str. 1073.

Když v roce 1895 napsala známé prohlášení o "nejvzácnějším poselství zaslaném prostřednictvím starších Waggonera a Jonese", do popisu zahrнула jejich učení vztahující se ke Kristově přirozenosti, a to jak Jeho božské, tak lidské: "Toto poselství mělo světu výrazněji představit vyvýšeného Spasitele, obět' za hříchy celého světa. Představovalo ospravedlnění skrze víru v **Ručitele**. Vyzývalo lidi, aby přijali **Kristovu spravedlnost**, která se projevuje v poslušnosti všem Božím přikázáním.

Mnozí ztratili Ježíše ze zřetele. Potřebovali, aby se jejich zrak zaměřil na Jeho **božskou osobu.**" 65 Ellen G. Whiteová O. A. Olsenovi, Dopis 57, 1. května 1895; v *1888 Materials*, str. 1336.

Ne všichni však Waggonerova slova na konferenci v Minneapolis chtěli slyšet. Mnozí měli výmluvy, které jim přijetí poselství poslaného od Boha ztížily. Dne 20. října 1888, pouhé tři dny po Waggonerově přednášce o tom, že Kristus byl pod zákonem – tedy na stejné téma, které Waggoner při předchozích příležitostech použil k prezentaci o Kristově lidské přirozenosti – promluvila Ellen Whiteová k delegátům na téma "Pokrok v křesťanské zkušenosti":

Nyní vám chceme představit, jak můžete pokročit ve zbožném životě. Slyšíme mnoho výmluv: "Nemohu žít podle toho či onoho. Co tím máte na mysli? Myslíte tím, že oběť přinesená za padlou lidskou rasu na Golgotě byla nedokonalá, že nám není k dispozici dostatek milosti a síly, abychom se mohli zbavit svých přirozených vad a sklonů, že nám nebyl dán úplný Spasitel? Nebo tím chcete Bohu něco vyčítat? No, říkáte, byl to Adamův hřích. Namítáte: „Já za to nemohu a nejsem zodpovědný za jeho vinu a pád. Všechny ty přirozené sklony jsou tady ve mně a není možné mi dávat za vinu, když podle těchto přirozených sklonů jednám“. Kdo za to tedy může? Je to Bůh? Proč měl satan takovou moc nad lidskou přirozeností? To jsou obvinění proti nebeskému Bohu a pokud budete chtít, dá vám příležitost, abyste svá obvinění proti Němu nakonec vznesli. Až budete postaveni před Jeho soudní dvůr, vznese pak On svá obvinění proti vám.

Jak je možné, že tak naléhá: "Znám všechna zla a pokušení, kterými jste obtěžkáni, do vašeho světa jsem poslal svého Syna Ježíše Krista, abych vám zjevil svou moc, svou sílu, abych vám zjevil, že jsem Bůh a že vám poskytnu pomoc, abych vás vymanil z moci nepřitele a že vám dám šanci získat zpět mravní obraz Boha." ...

Bůh přijímá Krista, našeho zástupce. Vzal na sebe lidskou přirozenost a bojoval v bitvách, které svádí lidská přirozenost. Je spojen s božstvím a měl bojovat v bitvách se satanem. 66 Ellen G. White, Rukopis 8, "Sabbath Talk," 20. října 1888; v *1888 Materials*, s. 122, 125.

Ellen Whiteová se prostě musela postavit způsobu myšlení, které se snažilo najít výmluvu pro to, že podléhá pokušení. Její odpovědí na takový postoj bylo, že Kristus byl "úplný Spasitel", že znal "všechna zla a pokušení", s nimiž se lidská přirozenost musela vypořádávat, "a bojoval v bitvách, které svádí lidská přirozenost". Právě tato pravda umožnila člověku vítězit. Bratři neměli jasnou představu o Kristu jako o svém zástupci a **ručiteli**. Jonesovo a Waggonerovo poselství mířilo k samému jádru problému a odhalilo jejich nevědomost. Právě kvůli této skutečnosti mnozí bratři reagovali na jejich poselství negativně. Víra, že Kristus nemohl mít stejnou přirozenost jako člověk, jinak by podlehl pokušení, by člověka snadno vedla k protestu, že Waggoner Krista příliš snižuje. Waggonerova počáteční reakce na taková tvrzení situaci naneštěstí jen zhoršila. Někteří jeho počáteční reakci využili jako omluvu pro další odmítání nejcennějšího poselství.

"Kristus nemohl zhřešit."

Waggonerovy články v časopise *Signs*, které vyšly krátce po jeho návratu z konference v Minneapolis, se týkaly jak božské, tak lidské přirozenosti Krista. Jeho článek uveřejněný 21. ledna nesl název "Bůh zjevený v těle". Waggoner v něm uvedl, že "se stačí trochu zamyslet, aby každý pochopil, že pokud na sebe Kristus vzal podobu člověka, aby mohl zakusit smrt, musel to být hříšný člověk, kterému se stal podobným, neboť pouze hřích způsobuje smrt". Dále uvedl, že "krátký pohled na Davidův rod a potomstvo ukazuje, že rod, z něhož Kristus vzešel, byl takový, pokud jde o jeho lidskou přirozenost, že v něm byly soustředěny všechny lidské slabosti". Waggoner připustil, že "je pro nás nemožné pochopit, jak se to mohlo stát, a je pro nás více než zbytečné o tom spekulovat. Jediné, co můžeme udělat, je přijmout fakta tak, jak jsou uvedena v

Bibli". 67* E. J. Waggoner, "God Manifest in the Flesh," (Bůh zjevený v těle), *The Signs of the Times*, 21. ledna 1889, str. 39. Tato fakta představil jasně:

Skutečnost, že Kristus na sebe vzal tělo nikoliv bezhříšné bytosti, ale hříšného člověka, tedy že tělo, které na sebe vzal, mělo všechny slabosti a hříšné sklony, jejichž předmětem je padlá lidská přirozenost, navíc dokazují samotná slova, na nichž je tento článek založen. Římanům 1,3 "povstal podle těla z potomstva [ze semene] Davidova". David vlastnil všechny vášně lidské přirozenosti. ...

Jestliže byl ve všem učiněn podobným svým bratrům, pak musel trpět všemi slabostmi a vášněmi svých bratrů. Jen tak jim mohl být schopen pomoci. Musel se tedy stát člověkem, a to nejen proto, aby mohl zemřít, ale také proto, aby byl schopen soucítit s těmi, kdo trpí prudkými pokušeními, která satan přináší skrze slabost těla, a byl schopen jim pomáhat. ...

*Skutečnost, že se Kristus narodil pod zákonem, byla nutným důsledkem toho, že se narodil z ženy, že na sebe vzal přirozenost Abrahama, povstal z potomstva Davidova, v podobnosti těla hříchu. Lidská přirozenost je hříšná a Boží zákon odsuzuje každý hřích. Ne že by se lidé rodili na svět přímo odsouzení zákonem, neboť v kojeneckém věku nemají žádné povědomí o tom, co je dobré a co zlé a nejsou schopni ani jednoho ani druhého, ale rodí se s hříšnými sklony, za což vděčí hříchům svých předků. A když Kristus přišel na svět, přišel podřízen veškerým podmínkám, jejichž předmětem jsou i ostatní děti. 68 E. J. Waggoner, "God Manifest in the Flesh," *The Signs of the Times*, 21. ledna 1889, str. 39.*

Když se Waggoner blížil k závěru svého článku, vyjádřil se k obavám, které by lidé mohli mít, že Krista příliš snižuje. Jelikož měl spor v Minneapolis stále v čerstvé paměti, velmi pravděpodobně se snažil krýt před případným obviněním, že z Krista dělá hříšníka, který by sám potřeboval Spasitele:

Někdo si však při čtení tohoto článku může myslet, že znehodnocujeme Ježíšův charakter tím, že ho stavíme na úroveň hříšného člověka. Naopak, my pouze vyzdvihujeme "božskou moc" našeho požehnaného Spasitele, který sám dobrovolně sestoupil na úroveň hříšného člověka, aby ho mohl povýšit ke své neposkvrněné čistotě, kterou si zachoval i za těch nejnepríznivějších okolností. "Bůh byl v Kristu", a proto nemohl hřešit. Jeho lidství pouze zahalovalo jeho božskou přirozenost, která byla více než schopná úspěšně vzdorovat hříšným vášním těla. V celém jeho životě probíhal boj. Tělo, poháněné nepřítelem veškeré nespravedlnosti, by mělo tendenci hřešit, avšak jeho božská přirozenost ani na okamžik nepojala zlou touhu a jeho božská moc ani na okamžik nezakolísala. Poté, co na těle vytrpěl vše, co jen člověk může vytrpět, se vrátil k Otcovu trůnu stejně neposkvrněný, jako když opouštěl síně slávy. Když ležel v hrobě pod mocí smrti, Skutky 2,24 "nebylo možné, aby byl od ní držen", protože nebylo možné, aby božská přirozenost, která v něm přebývala, zhřešila.

Někteří namítnou, "no, nevidím v tom pro sebe žádnou útěchu; nebylo možné, aby Boží Syn zhřešil, ale já žádnou takovou moc nemám." Proč ne? Pokud o ni stojíš, můžeš ji mít. Stejná moc, která jej uschopnila odolat každému pokušení předloženému skrze tělo, zatímco byl "stížen slabostí", může uschopnit i nás pro to samé. Kristus nemohl hřešit, protože byl zjevením Boha. 69 Tamtéž.*

Tím se Waggoner snažil chránit před falešnými obviněními ohledně Kristovy lidské přirozenosti. Zdůvodňoval to tím, že Krista nesnižuje příliš, protože Kristus nemohl hřešit díky své božské přirozenosti a stejná moc je nyní snadno dostupná i člověku.

Ellen Whiteová tuto záležitost urovnává.

O rok později v roce 1890, když Waggoner přednášel z knihy Izajáš na téma Kristovy přirozenosti studentům na Vzdělávacím institutu v Battle Creeku, vyjádřil stejnou myšlenku: "že Kristus nemohl zhřešit, že je to nemožné, atd." **70** Dan T. Jones J. H. Morrisonovi, 17. března 1890, str. 4, archiv Generální konference ASD.

Existuje však možnost, že Waggoner opět prezentoval téma způsobem, který by ho ochránil před falešným obviněním, že Krista příliš snižuje. Mnozí se domnívali, že Kristus nemohl mít stejnou přirozenost jako člověk, jak to Waggoner prezentoval, jinak by podobným pokusem podlehl. Když se koncem ledna Waggonerovy prezentace o Izajášovi chýlily ke konci, z řad bratří se na jeho učení opět snesla kritika. Objevovaly se otázky týkající se nejen hodin, které vyučoval na Vzdělávacím institutu, ale také jím napsané nové čtvrtletní lekce pro sobotní školu pojednávající o dvou smlouvách. Kvůli tomuto novému sporu se někteří bratři drželi dál jak od Vzdělávacího institutu, tak dokonce i od hodin sobotní školy. Netrvalo však dlouho a Ellen Whiteová zareagovala.

Když Ellen Whiteová viděla, co se děje, vůbec ji to netěšilo. Dne 17. ledna poslala bratrům Ballengerovi (kazateli a zaměstnanci Review and Herald) a Leonu Smithovi (zástupci šéfredaktora Review a zároveň synovi Uriáše Smitha) dopis, v němž je varovala před sestupnou cestou, na kterou se vydali. Na to, jak řešit "názorové rozdíly", existoval správný způsob. Neúčastnit se shromáždění takovým způsobem nebylo, protože bylo "velmi potřebné zkoumat Písmo" společně:

Proč se držíte stranou od setkání, na nichž se zkoumají body pravdy? ...

Váš postoj je velmi podobný postoji zákoníků a farizeů, kteří neustále kritizují, ale odmítají přijít ke světlu. Máte-li pravdu, řekněte ji; mají-li pravdu vaši bratři, buďte pokorní a upřímní před Bohem a řekněte, že je to pravda. ...

Pokud jsou myšlenky prezentované na Vzdělávacím institutu mylné, předstupte jako muži a otevřeně předložte své biblické důkazy. ... Nestůjte v pozici, v jaké jako vedoucí v sobotní škole jste, a neodporujte světlu nebo názorům a myšlenkám předloženými muži, o nichž vím, že jsou to Pánem používaní lidé. Snažte se, jak jen můžete, aby jejich slova neměla účinek, a sami nepřicházíte ke světlu, jako přicházejí křesťané ke slovu, abyste je společně s pokorným srdcem zkoumali. Nezkoumejte Bibli tak, abyste ji přiblížili ke svým představám, ale abyste své představy přiblížili Bibli. ...

Máte za příklad Židy, jak zacházeli se vším, co se neshodovalo s jejich názory na věrouku. ... Kněží a vládci vyslali muže, kteří se považovali za spravedlivé, s cílem chytat Ježíše za slovo, nebo aby z Jeho úst zachytili něco, co by je ospravedlnilo v jejich predsudcích ..., něco, co by si mohli vyložit po svém tak, aby Kristus vypadal jako podvodník a kacíř. Tito Židé nekonali Boží dílo, ale dílo nepřítelů veškeré spravedlnosti. Když vidím lidi, kteří dělají to samé, poznávám to a jsem znepokojena a zneklidněna. ...

Jsme křesťané, nebo fanatici? V bázni před Bohem říkám, abyste zkoumali Písmo. Výklad některých částí Písma nemusí být ve všech bodech pravdivý, ale vpusťte do těchto bodů všechno světlo, které můžete. ...

Při návštěvě Vzdělávacího institutu získáte nové myšlenky. Kopáním v dolech pravdy budete odměněni. ... **71** Ellen G. Whiteová bratrům Ballengerovi a Leonu Smithovi, Dopis 53, 17. ledna 1890; v 1888 *Materials*, s. 528-532.

Přestože Ellen Whiteová v dopise Ballengerovi a Smithovi naznačila, že "výklad některých částí Pisma nemusí být ve všech bodech pravdivý", plně podporovala vystoupení Jonese a Waggonera – mužů, o nichž věděla, že to jsou "Pánem používaní" lidé. **72** *Tamtéž*, s. 530, 529.

O několik dní později se Ellen Whiteová zabývala stejnými otázkami v ranní přednášce na Vzdělávacím institutu. Dan Jones uvedl, že poté, co Waggoner přednesl své myšlenky, "že Kristus nemohl zhřešit ..., vystoupila o několik dní později sestra Whiteová a řekla, že Kristus mohl být přemožen pokušením, a pokud by tomu tak nebylo, nemohl by nám být příkladem a povzbuzením". **73** Dan T. Jones J. H. Morrisonovi, 17. března 1890, str. 4, archiv Generální konference ASD.

Když tedy Ellen Whiteová hovořila před celým shromážděním v Battle Creek, snažila se objasnit otázku, zda Kristus přijal lidskou přirozenost podobnou té po pádu do hříchu a zda pro Něj bylo či nebylo možné zhřešit.

Ellen Whiteová nejprve vyjádřila velké obavy nad tím, že Boží lid nerozumí dobře, ve které žije. Na mysl se jí opakovaně vracely myšlenky na Židy a jejich zacházení s Kristem: "Znovu a znovu mi byly předkládány zkoušky synů Izraele a jejich postoj těsně před prvním příchodem Krista, abych na nich znázornila postavení Božího lidu v jeho zkušenosti před druhým příchodem Krista." Několik minut hovořila o tom, "jaké ponížení [Kristus] snášel, když na sebe vzal naši přirozenost", a jak ho v důsledku toho židovští vůdci pronásledovali na každém kroku. Hovořila o tom, jak nebyli schopni Krista přijmout, "protože nepřišel s veškerým majestátem krále", ale spíše jako obyčejný člověk. Nejen to způsobilo, že Ho "odmítli. Bylo to proto, že byl ztělesněním čistoty, a oni byli nečistí". V tuto chvíli se Ellen Whiteová vyjádřila k otázce Kristovy přirozenosti a možnosti podlehnout pokušení. Waggoner snížil Krista příliš nízko; ne, Kristus sestoupil ještě níže. Bylo dokonce možné, aby podlehl hříchu:

Boží Syn byl mocnostmi temnoty napadán na každém kroku. Po svém křtu byl Duchem svatým veden na poušť a trpěl pokušením po čtyřicet dní. Přicházejí mi dopisy, v nichž se tvrdí, že Kristus nemohl mít stejnou přirozenost jako člověk, protože kdyby ji měl, podobným pokušením by podlehl. Kdyby [však] neměl lidskou přirozenost, nemohl by být naším příkladem. Kdyby neměl podíl na naší přirozenosti, nemohl by být pokoušen tak, jako je pokoušen člověk. Kdyby nemohl podlehnout pokušení, nemohl by být naším pomocníkem. Velkolepou skutečností bylo, že Kristus přišel bojovat bitvy jako člověk, ve prospěch lidí. Jeho pokušení a vítězství nám říkají, že lidstvo musí kopírovat Vzor; člověk se musí stát účastníkem božské přirozenosti.

V Kristu se spojilo božství a lidství. Božství nebylo degradováno na lidství; božství si udrželo své místo, ale lidství díky spojení s božstvím obstálo v nejtěžší zkoušce pokušení na poušti. ... Boží plán vytvořený pro spásu člověka předpokládal, že Kristus pozná hlad, chudobu a všechny fáze lidské zkušenosti. Odolal pokušení díky síle, kterou může mít k dispozici i člověk. ... Neexistuje muž nebo žena, kteří by nemohli mít přístup ke stejné pomoci skrze víru v Boha. **74** Ellen G. White, "How to Meet a Controverted Point of Doctrine," (Jak se vypořádat se sporným bodem nauky), *Review and Herald*, 18. února 1890, str. 97, "Morning Talk," (Ranní promluva), 29. ledna 1890; v *1888 Materials*, str. 533.

Těm, kteří se stavěli proti Waggonerovu učení, Ellen Whiteová svým prohlášením jasně ukázala, že Kristus na svou bezhříšnou přirozenost skutečně přijal tu stejnou hříšnou přirozenost, jakou má padlý člověk. **75***

Její prohlášení také odstranilo jakoukoli záminku pro odpor vůči Waggonerovu postoji kvůli jeho učení, že Kristus nemohl hřešit. Spíše než o výtku Waggonerovi za to, že učí velkou herezi, šlo o laskavou opravu. Tím ho povzbuzovala k tomu, aby neobhajoval svůj názor, kterým ve skutečnosti snižoval riziko, které Bůh podstoupil, když poslal svého Syna v podobě hříšného těla.

Když Ellen Whiteová pokračovala ve své ranní přednášce, obrátila se na ty, kteří se stále stavěli proti poslům a poselství. Mluvila o Janu Křtiteli, který nebyl "poslán do školy proroků a rabinů ... aby nebyl ovlivněn jejich duchem a učením". "Pán mu dal své poselství" a on se "neptal, zda smí toto poselství hlásat". Ellen Whiteová citovala **Izajáše 40,3-5** "[Připravte cestu Hospodinovu](#)" - a uvedla: "Právě toto poselství musí být předáno našemu lidu." A přesto lid nebyl připraven: **76***

V našem díle chybí Duch svatý. Nic mě neděsí víc, než když vidím, jak se u našich bratří projevuje duch nesouhlasu. ... Mám chuť z tohoto místa utéct, abych nebyla přetvořena do podoby těch, kteří nedokážou upřímně zkoumat biblické učení.... Potřebujeme křest Duchem svatým. Bez něj nejsme o nic více způsobilí jít do světa, než byli učedníci po ukřižování svého Pána. ... Každý učitel musí být žákem, aby jeho oči byly pomazány k vidění důkazů postupující Boží pravdy. Chce-li předávat světlo druhým, musí paprsky Slunce spravedlnosti svítit do jeho vlastního srdce. ...

Když na vás spočine Duch Boží, při zkoumání postojů druhého člověka nebudete cítit závist nebo žárlivost; nebude ve vás vládnout duch obviňování a kritiky, jaký satan vzbuzoval v srdcích židovských vůdců proti Kristu. ...

*Židé se snažili zabránit hlásání poselství, které bylo předpovězeno v Božím slově, ale proroctví se musí naplnit. Pán říká: **Malachiáš 3,23** "[Hle, pošlu vám proroka Elijáše, dříve než přijde Hospodinův den, velký a hrozný.](#)" A tak se stalo. Někdo má přijít v duchu a moci Eliáše, a když se objeví, lidé mohou říci: "Jsi příliš vážný, nevykládáš Písmo správným způsobem. Dovol mi, abych ti řekl, jak máš učit svému poselství". ... Budete-li i nadále hledat chyby, budete-li mít ducha rozporu, nikdy nepoznáte pravdu. ...*

*Je mezi námi mnoho lidí, kteří mají vůči nyní diskutovaným naukám předsudky. Nepřijdou si je poslechnout, nechtějí je klidně prozkoumat, ale své námitky předkládají potají. Se svým postavením jsou naprosto spokojeni [citát ze **Zjevení 3,17-19**]. ¹⁷[Neboť říkáš: jsem bohatý, zbohatl jsem, nic nepotřebuji. A nevíš že jsi ubohý, politováníhodný a chudý, slepý a nahý.](#) ¹⁸[Radím ti, abys ode mne koupil zlato v ohni pročištěné, a tak zbohatl, bílé šaty, aby ses oblékl a neukázala se hanba tvé nahoty a mast k pomazání svých očí, abys viděl.](#) ¹⁹[Já usvědčuji a kárám ty, které miluji, buď tedy horlivý a učiní pokání.](#)*

*Tento verš se vztahuje na ty lidi, kteří jsou naživu, když zaznívá poselství, ale nepřijdou si ho poslechnout. Jak se dozvíte, že Pán podává nové důkazy o své pravdě a zasazuje ji do nových souvislostí, aby byla připravena cesta Páně? Jaké jste připravili plány, aby se do řad Božího lidu dostalo nové světlo? Jaké důkazy máte o tom, že Bůh svým dětem neposlal světlo? **77** Ellen G. White, "Morning Talk," 29. ledna 1890, *Review and Herald*, 18. února 1890, str. 98; v 1888 *Materials*, str. 534.*

Tato událost dodala Waggonerovi a Jonesovi odvalu, aby pokračovali v šíření poselství o ospravedlnění z víry a o Kristově spravedlnosti, které vycházelo z jejich chápání Kristovy přirozenosti. Waggoner už nikdy nesnižoval riziko, které Kristus podstoupil, když přišel zachránit lidstvo. Na rozdíl od mnoha bratří, kteří se i po četných výtkách od Ellen Whiteové proti nejceněnějšímu poselství nadále stavěli, Waggoner její napomenutí ochotně přijal. Když Waggoner vydal svou knihu s příhodným názvem *Christ and His Righteousness* (Kristus a Jeho spravedlnost), která obsahovala jeho článek z časopisu *Signs* z 21. ledna 1889, opět jasně prezentoval své názory na Kristovu božskou a lidskou přirozenost, ale odstranil svá tvrzení, že "Kristus nemohl zhřešit". **78*** To je vskutku znamení pokorného posla. **79***

Dan Jones naopak považoval tuto událost za potvrzení toho, že Jonesovu a Waggonerovu poselství nelze věřit a že Ellen Whiteová neschvaluje konkrétně to, co učí. To ho vedlo k závěru, že "otázka

věrouky není důležitá", jde jen o to, aby lidé "přijali učení o ospravedlnění z víry". Na to byl samozřejmě schopen reagovat slovem: "Věřím." **80** Dan T. Jones J. H. Morrisonovi, 17. března 1890, str. 4, archiv Generální konference ASD.

Ellen Whiteová to viděla poněkud jinak. Jak uvidíme v následujících kapitolách, Danu Jonesovi řekla, že nechodí ve světle, ale spíše v "jiskrách [svého] vlastního zapálení". **81*** Ellen G. White, Rukopis 4, 8. března 1890, "Sermon"; v *1888 Materials*, s. 594-595.

Z historických záznamů by mělo být jasné, že na rozdíl od toho, jak to prezentují někteří moderní historici, bylo součástí Jonesova a Waggonerova poselství z roku 1888 i téma Kristovy přirozenosti. **82***

Kristova přirozenost byla nedílnou součástí učení o ospravedlnění z víry a o Kristově spravedlnosti. To vše bylo prezentováno před konferencí v roce 1888, během ní i po ní. V následujících letech se v jejich prezentacích téma Kristovy přirozenosti dostalo do popředí, částečně i kvůli opozici, která vůči tomuto poselství přetrvávala. Ellen Whiteová to vysvětlila jen několik měsíců po konání Vzdělávacího institutu v roce 1890:

Duch odporu, který se projevoval při představování Kristovy spravedlnosti jako naší jediné naděje, zarmoutil Ducha Božího a výsledek této opozice vyžadoval, aby se tato záležitost přednesla ještě vážněji a rozhodněji. To vedlo k hlubšímu zkoumání tohoto tématu a vyvolalo to řadu argumentů, o nichž ani sám posel nevěděl, že jsou, co se ospravedlnění z víry a Kristovy spravedlnosti jako naší jediné naděje týče, tak pevné, tak úplné a tak důkladné. ...

Jeich [Jonesův a Waggonerův] postoj považují mnozí za nesprávný a volají: "Nebezpečí, fanatismus," ačkoli žádné kacířství a fanatismus neexistují. **83** Ellen G. Whiteová bratru Olsenovi, Dopis 116, 27. srpna 1890; v *1888 Materials*, str. 703.

Jones a Waggoner přednesli své poselství odporu navzdory. Tento odpor opět vyvrcholil, když Waggoner oznámil, že upustí od studia Izajáše a bude přednášet na téma dvou smluv.

KAPITOLA 11. POZNÁMKY NA ZÁVĚR

1. S. A. Wittier O. A. Olsenovi, 22. ledna 1890; Dan Jones M. Larsonovi, 2. ledna 1890.

2. Ellen G. White, "Repentance the Gift of God," (Pokání jako Boží dar), *Review and Herald*, 1. dubna 1890. Jean Zurcher správně upozorňuje na to, že "Ellet J. Waggoner byl prvním adventistickým teologem, který předložil systematickou christologii [pozn. překl.: nauku o Kristu], a to jak ve vztahu k božství, tak k lidství Ježíše Krista. ... Pro Waggonera mohlo být téma [ospravedlnění z víry] pochopeno pouze optikou christologie" (*Touched With Our Feelings*, s. 34-35). Skutečnost zůstává stejná i dnes; Kristova přirozenost je více než jen vedlejší téma, je úzce spojena s pravdou o ospravedlnění z víry. "[C]írkev ... co se christologie týče, dnes trpí politováníhodným stavem zmatku. Nevyhnutelným důsledkem je, že stejný zmatek se nyní objevuje i ve vztahu k učení o ospravedlnění z víry" (*Tamtéž*, str. 305). Woodrow Whidden, ačkoli zastává jiný názor, uznává úzkou souvislost mezi Kristovou přirozeností a ospravedlněním z víry. Ve své knize *Ellen White on Salvation* (Ellen Whiteová o spasení) věnuje celou kapitolu Kristově přirozenosti a důrazně prohlašuje: "Abychom mohli porozumět jejímu [Ellen Whiteové] učení o spasení, je vlastně naprosto nezbytné vzít v úvahu její christologii" (str. 57).

3. Gerhard Pfandl, "The Doctrine of the Trinity Among Adventists" (Silver Spring, MD: Biblical Research Institute, 1999), str. 1. Je zajímavé si povšimnout, jak se Ellen Whiteová stavěla k

postojům prvních průkopníků. Jerry Moon shrnuje: "Tento výzkum ukázal, že: (1) Ellen Whiteová souhlasila s **některými aspekty, ale ne se všemi aspekty** anti trinitářských názorů jiných raných adventistů. (2) Názory Ellen Whiteové se měnily – byla vychována trinitářsky, začala pochybovat o některých aspektech trinitářství, v němž byla vychována, a nakonec dospěla k **jinému** než tradičnímu trinitářskému názoru. (3) Mezi ranými a pozdními výroky Ellen Whiteové existuje základní soulad. Ani na základě vnitřních důkazů není důvod zpochybňovat platnost jejích pozdějších, více trinitárních spisů. Jsou zcela v souladu se směrem jejího vyvíjejícího se chápání Božské Trojice a veškeré důkazy ukazují na to, že představují její vlastní myšlenky. Ve svých raných spisech se od **některých aspektů** tradičního trinitářství lišila a ve svých pozdních spisech stále silně oponovala **některým aspektům** tradičního učení o Trojici. (4) Zdá se tedy, že trinitární učení prezentované v pozdějších spisech Ellen Whiteové **není** stejným učením, které první adventisté odmítali. Její spisy spíše popisují dvě protichůdné formy trinitární víry, z nichž se proti jedné vždy stavěla a druhou nakonec podporovala" ("The Quest for a Biblical Trinity: Ellen White's 'Heavenly Trio' Compared to the Traditional Doctrine," *Journal of the Adventist Theological Society*, 17/1 Spring 2006, s. 141-142).

4. Gerhard Pfandl, "The Doctrine of the Trinity Among Adventists," (Nauka o Trojici mezi adventisty), str. 1.

5. Uriáš Smith, *Thoughts on Revelation*, (Battle Creek, MI: Review and Herald, 1865), str. 59. George Knight při citování Smitha chybně uplatňuje definici poloariánství, kterou používá ke zkreslení Waggonerova postoje: "Smith nejenže popíral osobnost Ducha svatého, ale měl také poloariánský pohled na Krista. V roce 1865 například napsal, že Kristus byl 'první stvořenou bytostí, datující svou existenci daleko před jakoukoli jinou stvořenou bytostí nebo věc'. ... Zde byl alespoň nějaký teologický bod, na kterém by se oponenti v Minneapolis mohli shodnout. E. J. Waggoner zastával v otázce Kristovy nekonečnosti v podstatě stejný postoj jako Smith" (*A Search for Identity*, str. 112). Podle striktní definice byl Uriáš Smith arián. Waggoner nikdy neučil, že Kristus je **stvořenou** bytostí. Ve skutečnosti psal o mylnosti takové myšlenky.

6. E. J. Waggoner, *Christ and His Righteousness*, (Oakland, CA: Pacific Press Pub. Co., 1890), s. 5-6, zvýraznění přidáno.

7. *Tamtéž*, str. 19, zvýraznění přidáno.

8. Ellen G. White, *Great Controversy*, vydání z roku 1888, str. 524. Zdá se, že Ellen Whiteová popisuje víru, která je určitým druhem ariánského názoru. Všimněte si: "Bylo přítomno poměrně mnoho adventistů prvního dne. Věří v nastávající věk a nevěří, že Kristus existoval před příchodem na náš svět. ... Někteří popírají Kristovo božství a odmítají věřit, že existoval před stvořením světa." (Rukopis 53, "Deník", prosinec 1890; v *1888 Materials*, str. 784).

9. E. J. Waggoner, "An Important Question" (Důležitá záležitost), *Signs of the Times*, 19. června 1884, str. 377.

10. E. J. Waggoner, "Immortality" (Nesmrtelnost), *Signs of the Times*, 4. září 1884, str. 538.

11. E. J. Waggoner, "The Lord's Day" (Pánův den), *Signs of the Times*, 27. listopadu 1884, str. 713.

12. E. J. Waggoner, "Which is Evangelical?" (Které je evangelikální?), *Signs of the Times*, 12. listopadu 1885, str. 681.

13. "The General Conference Institute", *Review and Herald*, 16. října 1888, str. 648.

14. W. C. White, "Notes Made at the Minneapolis Meetings 1888", 15. října 1888; v *Manuscripts and Memories*, str. 421.
15. E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ" (Kristovo božství), Signs of the Times, 25. března 1889, str. 182, zvýraznění přidáno. Aby člověk získal úplný dojem z toho, co Waggoner uvádí, je třeba si přečíst články celé.
16. E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ", Signs of the Times, 1. dubna 1889, str. 196, zvýraznění přidáno.
17. E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ", Signs of the Times, 8. dubna 1889, str. 214, zvýraznění přidáno.
18. E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ", Signs of the Times, 15. dubna 1889, str. 230, zvýraznění přidáno.
19. E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ", Signs of the Times, 22. dubna 1889, str. 247, zvýraznění přidáno. Je zajímavé, že se Ellen Whiteová v knize *Spirit of Prophecy* (Duch proroctví), svazek 1. (1870), nezmínila o tom, že Kristus byl zákonodárcem na Sinaji, ale v její revizi *Patriarchs and Prophets* (Patriarchové a proroci, 1890), rok po Waggonerově sérii, tento pojem doplnila: "Kristus byl nejen vůdcem Hebrejců na poušti – andělem, v němž bylo jméno Jehova a který šel před zástupem zahalen v oblakovém sloupu – ale byl to právě On, kdo dal Izraeli zákon. Uprostřed děsivé slávy na Sinaji Kristus před zraky všeho lidu vyhlásil deset přikázání zákona svého Otce. To On dal Mojžíšovi zákon vyrytý do kamenných desek" (str. 366).
20. E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ", Signs of the Times, 6. května 1889, str. 262, zvýraznění přidáno.
21. E. J. Waggoner, *Christ and His Righteousness*, str. 19.
22. *Tamtéž*, s. 8-9, zvýraznění přidáno.
23. *Tamtéž*, str. 10.
24. *Tamtéž*, s. 11-12.
25. *Tamtéž*, s. 15-16, zvýraznění přidáno.
26. *Tamtéž*, s. 18-19, zvýraznění přidáno.
27. *Tamtéž*, s. 19-21, zvýraznění přidáno.
28. *Tamtéž*, s. 23-24, zvýraznění přidáno.
29. Viz poznámka 44.
30. Ellen G. Whiteová E. J. Waggonerovi a A. T. Jonesovi, Dopis 37, 18. února 1887; v *1888 Materials*, s. 28, 29.
31. Ellen G. White, Rukopis 16, "The Discernment of Truth" (Rozlišování pravdy), leden 1889; v *1888 Materials*, str. 260.

32. Ellen G. White, Rukopis 27, "Counsel to Ministers" (Rady kazatelům), 13. září 1889; v *1888 Materials*, str. 432.
33. Ellen G. White, Rukopis 10, "The Excellence of Christ" (Znamenitost Krista), říjen 1889; v *1888 Materials*, s. 448-449.
34. Ellen G. White, "Morning Talk, Jan. 29, 1890", *Review and Herald*, 18. února 1890, str. 97; v *1888 Materials*, str. 533.
35. Ellen G. White, "Living Channels of Light" (Živí nositelé světla), *Review and Herald*, 27. května 1890, str. 321; v *1888 Materials*, str. 673.
36. Ellen G. Whiteová O. A. Olsenovi, Dopis 57, 1. května 1895; v *1888 Materials*, str. 1336.
37. E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ" (Kristovo božství), *Signs of the Times*, 8. dubna 1889, str. 214, zvýraznění přidáno. Tyto články převzaly další časopisy, byly otištěny v australském *Bible Echoes* (Ozvěny Bible), 1. října 1889, a v anglickém *Present Truth* (Přítomna pravda), 18. prosince 1890, ale Waggoner tyto myšlenky nikdy nenapsal v nových člancích nebo knihách.
38. E. J. Waggoner, *Christ and His Righteousness*, str. 21, zvýraznění přidáno.
39. Eric Webster správně poznamenává: "Pro Waggonera byl Kristus Bohem a preexistující, ale, alespoň podle jeho názorů z roku 1889, ne zcela věčný. **V této jediné souvislosti Waggoner vykazuje spřízněnost s poloariánským postojem.** ... Waggoner má o Kristově božství vysoké mínění. Uvádí biblické důkazy o skutečnosti, že Kristus je Bůh. ... Pro Waggonera Kristus nebyl stvořenou bytostí, ale byl zplozen z Otce. Jasně rozlišuje mezi stvořením a zplozením. ... Naznačuje, že Kristus je 'stejně podstaty a přirozenosti, jako Bůh' a že 'má nesmrtelnost sám o sobě a může udělovat nesmrtelnost jiným'" (*Crosscurrents in Adventist Christology*, s. 177-179, zvýraznění přidáno).
40. LeRoy E. Froom, *Movement of Destiny*, str. 296.
41. J. R. Zurcher, *Touched with our Feelings*, s. 34-37.
42. E. J. Waggoner, "A Movement to Unite Church and State", *American Sentinel*, 27. března 1890, str. 100, zvýraznění přidáno. Eric Webster se odvolává na podobné prohlášení učiněné v *Glad Tidings*, přičemž "by mohlo jít o posun v jeho stanovisku z roku 1890" (*Crosscurrents*, str. 198).
43. Ellen G. White, *Desire of Ages*, str. 530. Názor Ellen Whiteové nebyl "opačným stanoviskem" k Waggonerovu dříve vyslovenému názoru, jak prohlašuje George Knight; v roce 1898 byl její názor pouze pokročilejší (viz: George Knight, *A User-Friendly Guide to the 1888 Message*, str. 74).
44. Woodrow Whidden vynaložil velké úsilí na to, aby Waggonera v otázce Kristova božství co nejvíce překroutil: "Vřelá podpora Jonese a Waggonera ze strany Ellen Whiteové je nezpochybnitelná. Klíčovou otázkou se však zdá být, zda tato silná podpora znamenala **úplnou** podporu všech jejich teologických postojů. Podporovala například jejich názor, že Kristus byl stvořeným bohem (arianismus)?" (*Ellen White on Salvation*, str. 90). Stejný názor Whidden přenesl i do Výboru pro prvenství evangelia (výbor, který v roce 1994 ustanovil tehdejší předseda Generální konference Robert Folkenberg za účelem zvážení nauky o spravedlnosti z víry): "Výbor byl zahájen tím, že se mě [Roberta Wielanda] Whidden snažil donutit, abych přiznal, že E. J. Waggoner byl arián. Arián je ten, kdo nevěří, že Kristus je věčný, božský, ale že byl stvořen. Řekl jsem: 'To nemohu udělat.' [Whidden řekl]: 'Bratře Wielande, tomu věří všichni. [Wieland řekl]: 'Je mi líto, ale

s tím nemohu souhlasit. [Whidden] na mě tvrdě zatlačil: 'Chceš říct, že jsi tady jediný, kdo řekne, že Waggoner nebyl arián?' Řekl jsem: 'S tím, že byl arián, nemohu souhlasit'" (Robert J. Wieland, "Third Angel's Message & Corporate Repentance", 24. března 1996).

George Knight historii rovněž chybně představuje, když se Waggonerovi snaží vnutit ariánské názory s tím, že mu dává nálepkou poloariána: "Ne všechno, co Waggoner, Jones a Prescott o Ježiši učili, bylo jasné, a to i v období bezprostředně po Minneapolis. ... [V] knize *Christ and His Righteousness* (1890) [Waggoner] předložil poloariánské názory na Krista, když napsal, že 'byla doba, kdy Kristus vzešel a přišel od Boha'. Tento poloarianismus, který učil, že Kristus **není roven Bohu**, byl v adventistické teologii významným od jejího vzniku ve 40. letech 19. století. Že Waggoner na přelomu 80. a 90. let 19. století **takové názory vyučoval**, nicméně neznamenalo, že jsou pravdivé. Ellen Whiteová a většina členů církve oba tyto názory spolu s dalšími v 90. letech 19. století odmítla" (*From 1888 to Apostasy*, s. 132-133, zvýraznění přidáno).

Waggoner však ani jednou neřekl, že Kristus "není roven Bohu".

David McMahon Waggonera ve výsledku také zkresluje, když tvrdí: "Waggoner se snažil odvážně vyznávat Kristovo božství. Popíral, že Kristus je stvořená bytost. Tvrdil, že Kristus je Bůh, Stvořitel i Zákonodárce. ... Nicméně Waggoner **byl přesto ariánem v klasickém smyslu**" (*Ellet Joseph Waggoner: The Myth and the Man*, str. 102, zvýraznění přidáno). Proč však existuje taková snaha zkreslovat Waggonerovu představu o Kristově božství? V mnohdy cynicky působících životopisných kritikách Knight a Whidden Jonese a Waggonera pomlouvají a zároveň propagují svou vlastní fordovskou teologii. Teologii, která se snaží prosazovat evangelikální pohled na Kristovu přirozenost zpopularizovaný díky knize *Questions on Doctrine* (Otázky o doktríně) a názorům Desmonda Forda. Spor tedy ve skutečnosti není o Kristově božství. Pokud jde o Waggonerův názor na božskou přirozenost Krista, stavějí Knight a Whidden slaměného panáka a pak často přecházejí k tématu lidské přirozenosti Krista. To je klasický příklad taktiky návnady a záměny, která je stará jako hřích sám [pozn. překl.: bait-and-switch je trik, kdy se během argumentace nenápadně vymění pojem, aby původní tvrzení působilo oprávněně]. Jde o to, že **pokud** Waggoner, co se jeho názorů na božskou přirozenost Krista týče, nebyl nic jiného než arián a zastával tedy názor, že Ježíš "byl stvořený bůh", jak pak můžeme Waggonerovi věřit, pokud jde o jeho názory na lidskou přirozenost Krista? Takový pohled však lze přijmout pouze tehdy, když překrucujeme historická fakta.

45. Jonesův a Waggonerův názor na lidskou přirozenost Krista zastávala církev téměř 100 let, od samého vzniku církve až do počátku 50. let 20. století. Tento názor, někdy nazývaný postlapsariánský nebo po pádový, učí, že Ježíš přijal padlou lidskou přirozenost, přirozenost Adama **po** pádu do hříchu. V důsledku toho je Kristovo tělo považováno za tělo, jaké mají všichni lidé, a to nejen ve fyzickém smyslu, ale nese v sobě také vrozené sklony ke hříchu – sklony, kterým však Ježíš nikdy nepodlehl. Ačkoli Kristus **"ve všem prošel zkouškami podobně jako my"**, Bible říká, že byl **"bez hříchu"** (**Hebrejům 4:15**). Kristus tedy nejen **"odsoudil hřích v těle"**, ale také umožnil, **"aby byl požadavek Zákona naplněn v nás, kteří nechodíme podle těla, ale podle Ducha"** (Římanům 8:3-4). Toto učení, ačkoli vychází z Bible, bylo a je v rozporu s přesvědčením hlavního proudu křesťanství (i když je třeba říci, že někteří významní protestantští teologové začínají věřit názoru po pádu).

Prelapsariánský postoj, někdy nazývaný také před pádový názor, tvrdí, že Kristus přijal Adamovu bezhříšnou lidskou přirozenost; tu, kterou měl Adam **před** pádem do hříchu. Kristus byl ve všem pokoušen, ale nebylo to zevnitř, protože po Adamovi nezdědil **žádné** z našich **sklonů** nebo **náklonností** ke hříchu. Cokoli Kristus nesl, ať už břemeno a trest za naše nepravosti, nebo nemoci a slabosti naší lidské přirozenosti, vše na sebe vzal a nesl to **zástupně**. Tento konkrétní názor, který je v podstatě názorem římského katolicismu prostřednictvím Neposkvrněného početí a zároveň

názorem většiny protestantských církví skrze učení o prvotním hříchu, byl mezi adventisty sedmého dne přijat a propagován prostřednictvím knihy *Questions on Doctrines* (Otázky o doktríně) na počátku 50. let 20. století.

Třetí názor, někdy nazývaný alternativní christologie, je syntézou mezi názory po pádu a před pádem a je nejnovějším a pravděpodobně nejrozšířenějším názorem mezi vedením adventistů sedmého dne v Severní Americe od počátku 80. let 20. století. Tento názor prohlašuje, že Kristus zdědil po Adamovi pouze "nevinné slabosti", jako je hlad, bolest, slabost, smutek a smrt. Na rozdíl od všech ostatních padlých lidských bytostí, které se narodily na tento svět po pádu, však Ježíš nezdědil žádný ze sklonů ke zlu, které jsou spojeny s padlou lidskou přirozeností. Nebyl tedy ani přesně jako Adam před pádem, ani přesně jako Adam po pádu. Důkladnou prezentaci dějin adventistického myšlení o Kristově lidské přirozenosti, z níž bylo převzato výše uvedené shrnutí, lze nalézt viz: J. R. Zurcher, *Touched with Our Feelings* (Dotknut našimi pocity), s. 271-274.

Jak bylo uvedeno výše, změna od přijímaného pohledu na Kristovu lidskou přirozenost po pádu z roku 1888 na názor, který dnes zastává mnoho lidí v církvi, se datuje od 50. let 20. století a od vydání knihy *Questions on Doctrine*. Za převahu názoru, že Kristus měl přirozenost Adama před pádem, který dnes převládá, vděčíme nejvíce Desmondu Fordovi a jeho reformační výzvě, která prosazovala čtyři koncepce (včetně jeho podpory nového před pádového pohledu): "Tento názor, nejprve na počátku 70. let 20. století prosazovaný Brinsmeadem a Fordem v Austrálii následovaný obdobím rozsévání prostřednictvím Brinsmeadovy knihy *Present Truth*, byl Fordem energicky prosazován v USA. Hlavní reformační obvinění spočívá v tom, že učení o spravedlnosti z víry bylo v církvi ASD zmateno popřením učení o prvotním hříchu. To podle nich dalo vzniknout třem souvisejícím herezím: a) že evangelium zahrnuje posvěcení i ospravedlnění; b) že Kristus na sebe vzal padlou přirozenost Adama; a c) že 'poslední generace' musí před Kristovým návratem rozvinout dokonalé charaktery" (A. Leroy Moore, *Theology in Crisis*, str. 23).

Geoffrey Paxton, australský anglikánský duchovní, ve své knize *The Shaking of Adventism* (Otřes adventismu) vyjádřil podporu evangelikálnímu chápání evangelia přicházejícímu do Církve adventistů sedmého dne se čtyřmi stejnými koncepty: "Víra, že osud církve i její úloha připravit svět na dlouho odkládaný Kristův druhý příchod závisí na pravdivém pojetí spravedlnosti z víry, vyžaduje nasazení veškerého úsilí k odhalení toho, co je považováno za vážný zmatek ohledně samého jádra evangelia. Přijetí nauky o prvotním hříchu je základem každé ze tří hlavních výzev tradiční adventistické teologie: 1) odmítnutí perfekcionismu, 2) popření Kristova přijetí hříšného těla a 3) omezení nauky o ospravedlnění z víry na striktně forenzní, objektivní faktory" (str. 29).

V knize Davida McMahona *E. J. Waggoner: The Myth and the Man* (vydaném prostřednictvím Verdict Publications Desmonda Forda) autor zpochybňuje Waggonerovu teologii před rokem 1888 i po něm, a zároveň podporuje evangelikální chápání evangelia se stejnými čtyřmi základními koncepty, jak k tomu ve výše citované knize na str. 419 uvádí A. Leroy Moore: "Všechna čtyři základní reformační obvinění proti současné teologii SDA míří [David McMahon] na teologii, kterou Waggoner vyslovil v měsících následujících po Minneapolis".

V rozhovoru s Julusem Namem (profesorem náboženství na Loma Linda University a spoluorganizátorem konference „*Questions on Doctrine 50th Anniversary Conference*“) Woodrow Whidden vyjadřuje podporu stejným čtyřem koncepcím, které zpopularizoval Desmond Ford: "Když se však člověk skutečně zaměří na význam vykoupení a Kristova lidství, vidíme, že hřích má co do činění především s hlubokým pomatením smyslů díky hříchu, s lidskou zkažeností, s níž se všichni rodíme (s výjimkou Krista). ... Důvod, proč se obě tyto horlivé skupiny [historičtí ASD a Výbor pro studium poselství z roku 1888] mýlí, spočívá v tom, že se nedokázaly plně vyrovnat s významem vykoupení a radikální povahou lidského hříchu. ... Proto se zaměřily na otázky, které nebyly součástí důrazu Ellen Whiteové na význam roku 1888. Zde mám na mysli zejména ...

hříšnou lidskou přirozenost Krista, perfekcionista důraz, který se zdá být podložen převážně definicí hříchu jako skutku, ospravedlnění Boha poslední generací a jejich nesprávnou aplikací podpory Ellen Whiteové pro Jonese a Waggonera. ... Podle mého názoru by se obě skupiny měli zbavit všech těchto důrazů, které mají mizivou oporu v Bibli a spisech Ellen G. Whiteové. ... Jak 'historičtí' ASD, tak lidé z 'Výboru pro studium poselství z roku 1888' potřebují ... věnovat více pozornosti otázkám, které obklopují význam smíření, bezhříšnosti Kristovy lidské přirozenosti, radikálnosti lidského hříchu a ospravedlnění z milosti skrze pouhou víru. ... A opět to, co bylo základem [Andreasenových] chybných názorů na Kristovo lidství, byl chybný pohled na povahu hříchu" ("Progressive Adventism: Re-Imagining the Adventist Vision. Interlogue #18~Woodrow Whidden," Rozhovor s Juliem Namem, zveřejněno 16. února 2007; <http://progressiveadventism.com/2007/02/16/interlogue-18-woodrow-whidden/>, shlédnuto 8. dubna 2010).

V souladu se zastánci po pádového názoru, si Whidden několikrát stěžuje: "Jsem zděšen ... jejich téměř úplným zanedbáváním rad Ellen Whiteové ohledně autority 'zkušených bratrů'. ... Zde si myslím, že takoví konzervativní [pokrokoví], Bibli věřící a Ellen Whiteovou potvrzující adventisté, jako je Adventistická teologická společnost a konzervativní [pokrokoví] adventističtí vědci v mnoha našich akademických institucích a Biblický výzkumný institut [pozn. překl.: BRI – Biblical Research Institute] Generální konference, mohou být nápomocni (pokud by si je 'historičtí adventisté' a ti z 'Výboru pro studium poselství z roku 1888' dobře vyslechli). ... Obě skupiny, jak 'historičtí adventisté', tak i lidé z 'Výboru pro studium poselství z roku 1888' potřebují mít hlubší respekt k těmto učeným 'zkušeným bratrům'. ... A zde leží velká propast mezi tím, co nazýváte 'velkou částí hlavního proudu konzervativních [pokrokových] adventistů (zejména většinou učenců na našich vysokých školách po celém světě, Adventistickou teologickou společností a BRI), a takzvanými konzervativními 'historiky' a ASD, kteří jsou členy Výboru pro studium poselství z roku 1888'. ... Od léta 2006 jsem plně zvoleným členem BRICOM (Biblical Research Institute Committee). ... Hlavní náplní práce tohoto výboru je poskytovat teologické interpretační podklady pro vedení Generální konference" (*Tamtéž*).

Ačkoli bychom souhlasili s biblickým pojetím podřizování se 'zkušeným bratrům', s ohledem na Ježíšovo učení existuje ještě jeden, stejně důležitý koncept. Je to to, co řekl Petr a ostatní apoštolové vysoce vzdělaným, řeckou kulturou ovlivněným, pokrokovým saduceům své doby: **Skutky 5,29** [Boha je třeba poslouchat více než lidi](#).

Whiddenův optimismus týkající se 'zkušených bratrů' je však poněkud nemístný. Existuje mnoho lidí, kteří nezastávají jeho teologické postoje ani postoje Desmonda Forda. A proto je možná stále důvod k obavám. V témže rozhovoru Whidden hovoří o svých budoucích cílech: "Až dokončím tento projekt [životopis o Waggonerovi], bude mým dalším cílem vytvořit novou vysokoškolskou učebnici ASD. BRI chce takový projekt zaštitit, ale ještě není rozhodnuto, zda budu autorem, kterého si vyberou. Pravděpodobně se do toho pustím, i kdyby se BRI vydala jiným směrem. Doufám, že budu spoluautorem s nějakým zkušeným kolegou z oblasti vysokoškolského vzdělávání. Co se týče budoucnosti historiografie ASD [pozn. překl.: zkoumání toho, jak lidé v různých dobách psali a vykládali dějiny]: Doufám, že budeme i nadále usilovat o větší jasnost klíčových chápání toho, jak lze naše historické názory na soteriologii, podstatu smíření a osobu Krista dovést k větší zralosti a spásné jasnosti. Doufám, že se budu podílet na sepsání dějin Fordovy/Reovy krize z konce sedmdesátých a počátku osmdesátých let. Cítím, že uplynulo dost času na to, abychom se tímto ožehavým tématem mohli otevřeněji zabývat. Tyto otázky stále vězí v našich hlavách a myslím, že nyní máme jasnější pozici k tomu, abychom si je mohli dále vyjasnit" (*Tamtéž*).

Otázkou však je, zda naše církev, a zejména naši mladí lidé, skutečně potřebují, aby jim byla Fordova teologie vnucována prostřednictvím spisů progresivních novodobých historiků a teologů.

46. E. J. Waggoner, "Condemned and Justified" (Odsouzení a ospravedlnění), *Signs of the Times*, 3. července 1884, str. 409.
47. E. J. Waggoner, "A New Creature in Christ" (Nové stvoření v Kristu), *Signs of the Times*, 17. července 1884, str. 424.
48. E. J. Waggoner, "Under the Law" (Pod Zákonem), *Signs of the Times*, 18. září 1884, str. 569.
49. E. J. Waggoner, "Thoughts on Galatians 3, No. 8" (Myšlenky ke Galatským 3, č. 8), *Signs of the Times*, 26. srpna 1886, str. 518.
50. G. I. Butler, *The Law in the Book of Galatians: Is it the Moral Law, or Does it Refer to That System of Laws Peculiarly Jewish?* (Battle Creek Mich.: Review and Herald Pub. House, 1886), str. 57.
51. Skutečnost, že Kristus na svou bezhříšnou přirozenost vzal naši hříšnou přirozenost, byla pro Waggonera "jednou z nejpovzbudivějších věcí". Pro Waggonera byla Kristova přirozenost více než jen věroučným bodem; byla součástí věčného evangelia, které zahrnovalo dobrou zprávu o smlouvách, a byla chápána v kontextu ospravedlnění vírou v Kristovu spravedlnost. Naneštěstí někteří historičtí adventisté zastupující různé nezávislé služebnosti někdy prezentovali lidskou přirozenost Krista jako zákonickou doktrínu postrádající dobrou zprávu, a tak z ní učinili poselství, které spíše odrazuje než povzbuzuje. To samozřejmě nejenže "obrátilo mnohé proti po pádovému pohledu na Kristovu lidskou přirozenost", ale také poskytlo munici vedoucím bratřím, kteří zastávají "nový" před pádový pohled (viz: Herbert E. Douglass, *A Fork in the Road*, s. 16, 33, 85; Jack Sequeira, *Saviour of the World*, s. 11-12; Roy Adams, *The Nature of Christ*, str. 11).
52. E. J. Waggoner, *The Gospel in the Book of Galatians*, s. 60-61. Waggoner ve své knize Evangelium v listu Galatským citoval z listu Židům 2,17 - "ve všem". George Knight opět nesprávně cituje Waggonerovi výpovědi, když říká: "Waggoner v roce 1887 napsal ohledně Kristovy lidské přirozenosti, že 'kdyby Kristus nebyl **ve všech ohledech** podobný svým bratřím, pak by pro nás jeho bezhříšný život nebyl žádným povzbuzením'. ... Ellen Whiteová se opět vydala jinou cestou" (*A User-Friendly Guide to the 1888 Message*, str. 75, ponecháno původní zvýraznění). Knight mění Waggonerovu frázi z "ve všem" na "ve všech ohledech" a nezmiňuje se o tom, že Waggoner citoval z knihy Židům [Pozn. překl.: Pro lepší porozumění této v češtině malicherně vyznívající nuanci doporučujeme nahlédnout do originálu].
53. W. C. White Danu T. Jonesovi, 8. dubna 1890; v *Manuscripts and Memories*, s. 167-168.
54. A. G. Daniells W. C. Whiteovi, 14. dubna 1902; v *Manuscripts and Memories*, str. 318.
55. W. C. White, "Notes Made at the Minneapolis Meetings 1888", 17. října 1888, a "Diary of R. Dewitt Hottel, 1888", 17. října 1888; v *Manuscripts and Memories*, s. 423, 506.
56. LeRoy E. Froom, *Movement of Destiny*, s. 200, 201; E. J. Waggoner, "The Divinity of Christ", *Signs of the Times*, 25. března, 1., 8., 15., 22. dubna a 6. května 1889.
57. Ellen G. White, "The Work of the Minister" (Dílo kazatele), *Review and Herald*, 11. září 1888, str. 578, zvýraznění přidáno.
58. Ellen G. White, "Harmony with Apostate Powers A Sign of Enmity of God" (Soulad s odpadlými mocnostmi je znamením nepřátelství k Bohu), *Signs of the Times*, 18. června 1894, str. 500, zvýraznění přidáno.

59. Ellen G. White, "No Caste in Christ" (V Kristu není žádné kastování), *Review and Herald*, 22. prosince 1891, str. 785, zvýraznění přidáno.
60. Ellen G. White, Rukopis 107, 1903, "Diary", 31. října 1902; v *Manuscript Releases*, sv. 17, s. 29-30, zvýraznění přidáno.
61. Ellen G. White, "Spiritual Weakness Inexcusable" (Duchovní slabost není omluvitelná), *Review and Herald*, 1. července 1890, str. 402, zvýraznění přidáno.
62. Ellen G. White, "The Work of the Minister" (Dílo kazatele), *Review and Herald*, 11. září 1888, str. 578.
63. Ellen G. White, Rukopis 5, "Sermon", 19. června 1889; v *1888 Materials*, str. 349.
64. Ellen G. White, "The Perils and Privileges of the Last Days" (Nebezpečí a výsady posledních dnů), *Review and Herald*, 22. listopadu 1892, str. 722; v *1888 Materials*, str. 1073, zvýraznění přidáno.
65. Ellen G. Whiteová O. A. Olsenovi, Dopis 57, 1. května 1895; v *1888 Materials*, str. 1336, zvýraznění přidáno.
66. Ellen G. White, Rukopis 8, "Sabbath Talk", 20. října 1888; v *1888 Materials*, s. 122, 125.
67. E. J. Waggoner, "God Manifest in the Flesh," (Bůh zjevený v těle), *The Signs of the Times*, 21. ledna 1889, str. 39. Ellen Whiteová uvedla totéž: "Je to tajemství, které zůstává smrtelníkům nevysvětleno, že Kristus mohl být ve všem pokoušen jako my, a přesto být bez hříchu" (W. L. Bakerovi, Dopis 8, 9. února 1895; *Manuscript Releases*, sv. 13, str. 19).
68. E. J. Waggoner, "God Manifest in the Flesh," *The Signs of the Times*, 21. ledna 1889, str. 39.
69. *Tamtéž*, zvýraznění přidáno. Zdá se, že Waggoner chtěl říci to, co Ellen Whiteová uvedla o několik let dříve: "Když se člověk spoléhá na Ježíše, není možné, aby byl pokoušen nad to, co je schopen snést" ("Christ Triumphant in Our Behalf" (Kristus vítězí v náš prospěch), *The Signs of the Times*, 4. srpna 1887, str. 465). Waggoner také přednášel aniž by měl výhodu pozdějšího prohlášení Ellen Whiteové, kde říká: "Mnozí tvrdí, že nebylo možné, aby byl Kristus přemožen pokušením. Potom by býval nemohl zaujmout Adamovo místo a zvítězit tam, kde Adam selhal. Kdyby snad byl náš boj v nějakém slova smyslu těžší než ten Kristův, pak by nám nebyl schopen pomoci. Náš Spasitel však přijal lidství se všemi důsledky, které to s sebou neslo. Přijal lidskou přirozenost včetně možnosti podlehnout pokušení. Nemusíme snášet nic, co by nezakusil i On." (*The Desire of Ages*, str. 117). Všimněte si, že Ellen Whiteová poukazuje na to, že pravda o tom, že Kristus mohl padnout, byla nezbytná k tomu, aby mohl oslovit člověka v situaci, ve které se nachází. A to bylo možné pouze tím, že na sebe vzal naši padlou hříšnou přirozenost.
70. Dan T. Jones J. H. Morrisonovi, 17. března 1890, str. 4, archiv Generální konference adventistů sedmého dne.
71. Ellen G. Whiteová bratrům Ballengerovi a Leonu Smithovi, Dopis 53, 17. ledna 1890; v *1888 Materials*, s. 528-532.
72. *Tamtéž*, s. 530, 529.

73. Dan T. Jones J. H. Morrisonovi, 17. března 1890, str. 4, archiv Generální konference adventistů sedmého dne.

74. Ellen G. White, "How to Meet a Controverted Point of Doctrine," (Jak se vypořádat se sporným bodem nauky), *Review and Herald*, 18. února 1890, str. 97, "Morning Talk," 29. ledna 1890; v *1888 Materials*, str. 533.

75. Někteří se pokoušeli oddělit téma lidské přirozenosti Krista od "poselství z roku 1888" a od sporů, které Jonese a Waggonera obklopovaly na konci 80. a v 90. letech 19. století. George Knight uvádí, že Jonesův a Waggonerův "názor na Kristovu přirozenost nevyvolal v adventismu 90. let 19. století **žádnou** kontroverzi. Byla to obecně přijímaná teologická skutečnost, která se obešla bez sporů. ... Větší kontroverze ohledně Jonesova postoje ke Kristově přirozenosti se objevily až dlouho po jeho smrti.... Jak již bylo uvedeno, otázka Kristovy přirozenosti se v adventistických kruzích stala předmětem rozkolu až v 50. letech 20. století" (*From 1888 to Apostasy*, s. 133, 135, 140, zvýraznění přidáno).

Knight nicméně připouští, že "to neznámá, že se toto téma čas od času neobjevilo na scéně. Koneckonců k tomu máme přinejmenším **jedno** prohlášení [ve] Waggonerově knize *Gospel in Galatians* (Evangelium v listu Galatském)" (*A User-Friendly Guide to the 1888 Message*, str. 153).

Woodrow Whidden naproti tomu ve snaze oddělit téma Kristovy lidské přirozenosti od "poselství z roku 1888" zaujímá jiný postoj. Snaží se doložit myšlenku, že Jonesův a Waggonerův názor na Kristovu přirozenost nemohl být součástí poselství z roku 1888, které Ellen Whiteová podporovala, protože jejich názor se setkal s "provokativním odporem". Jonesův a Waggonerův názor řadí k "četným teologickým vrakům ležícím na adventistické věroučné dálnici", které neobstály "ve zkoušce času a teologického zkoumání". Whidden důrazně prohlašuje: "Zatímco Ralph Larson (v knize *The Word Was Made Flesh*) ukázal, že až do poloviny padesátých let existoval poměrně silný konsenzus ohledně názoru po pádu, George Knight také uvedl, že vůči po pádovému názoru, který v polovině devadesátých let 19. století nepředstavoval nikdo jiný než A. T. Jones, existovala provokativní opozice (Knight [*From 1888 to Apostasy*] s. 132-150)" (*Ellen White on the Humanity of Christ*, str. 79).

Při čtení stránek, které Whidden uvádí, však čtenář zjistí, že Knight žádné takové prohlášení nenapsal. Při rozhodování o této otázce by tedy bylo nejlepší nechat historii mluvit za sebe. Jde o to, že pohled na Kristovu přirozenost po pádu byl součástí Jonesova a Waggonerova poselství jak před rokem 1888, tak po něm, a byl z větší části názorem přijatým. Když jej však Jones a Waggoner prezentovali v kontextu ospravedlnění z víry skrze Kristovu spravedlnost, smluv a dokonalosti charakteru poslední generace, mnozí se proti jejich učení postavili. Stejně je tomu i dnes.

76. Dr. D. H. Kress byl na Vzdělávacím institutu přítomen a na tuto událost vzpomíná o 42 let později: "Vždy, když se konají podobná setkání, hrozí nebezpečí, že některá učení budou dovedena do extrému. Starší Waggoner začal učit, že Ježíš, který je Bohem v těle, nemohl hřešit; že nebylo možné, aby hřešil ... Starší Uriáš Smith ve svém učení zaujal stanovisko, že Bůh při stvoření člověka nevěděl, že zhřeší; že jako Bůh si mohl vybrat, zda bude vědět, či nevědět." Kress uvádí, že Ellen Whiteová se "objevila" na ranním shromáždění následujícího dne se "zvláštním poselstvím". "Začala tím, že se zmínila o požehnáních, která na takových shromážděních k posvěcení a studiu Bible máme. Pak se zmínila o nebezpečí přijetí omylu, zmínila se o učení o spravedlnosti z víry a řekla: 'Pravda často leží velmi blízko omylu'. Poté se dostala k teorii, která se mnohým líbila, totiž že není možné, aby Kristus hřešil. Řekla, že tím, když dal svého jednorozenného Syna tomuto světu, Bůh něco riskoval; že bylo možné, aby Kristus zhřešil. To způsobilo, že modlit se bylo z Jeho strany nezbytností ... Teorie staršího Smitha se vzápětí ukázala jako nesprávná." Kress vysvětluje, že Ellen Whiteová poté začala mluvit k těm, kteří v Minneapolis zaujali "postoj proti starším Waggonerovi a

Jonesovi", pokud jde o "učení o spravedlnosti z víry". Když začala některé muže nazývat jmény, doktor Kress, který se možná sám cítil provinile, s jistotou očekával, že "bude dalším, na jehož hříchy bude poukázáno." Ale protože seděl u sloupu, "podařilo se mu před jejím pohledem zůstat ve skrytu" (Lauretta a Daniel Kressovi, *Under the Guiding Hand: Life Experiences of Doctor Kress* [D.C.: College Press, 1932], s. 113-115). Vyprávění doktora Kresse však není zcela spolehlivé. Zahrnuje události z Generální konference v roce 1891, jako by byly součástí Vzdělávacího institutu z roku 1890.

77. Ellen G. White, "Morning Talk", 29. ledna 1890, *Review and Herald*, 18. února 1890, str. 98; v *1888 Materials*, str. 534.

78. E. J. Waggoner, *Christ and His Righteousness*, s. 24-31. Neexistuje žádný důkaz, že by Waggoner po tomto Vzdělávacím institutu prohlásil, že "Kristus nemohl hřešit". V krátké odpovědi, kterou nalezneme v časopise *Signs* o několik měsíců později, objasnil Waggoner svůj názor na to, že Kristus nemohl hřešit: "Skutečnost, že Kristus 'nezhřešil' - že 'nepoznal hřích', ačkoli byl vystaven nejtvrdějším satanovým útokům, je dostatečným důkazem toho, že nemohl být sveden k hříchu. To je myšlenka, která má být vyjádřena ve zmíněné poznámce [že Kristus nemohl zhřešit]. V jistém smyslu bylo možné, aby Kristus hřešil, pokud by chtěl, neboť přirozenost, kterou přijal, byla přirozeností podléhající hříchu. Přesto pro něj nebylo možné zhřešit, protože 'Bůh byl v Kristu, a to v dokonalé plnosti ... Na své osobě ukázal, že božská moc vítězí nad satanovou mocí, která působí skrze lidskou slabost' ('Christ, the Sinless One' [Kristus, Ten bez hříchu], *Signs of the Times*, 9. června 1890, str. 342).

To bylo v souladu s tím, co Ellen Whiteová napsala pouhý rok předtím, přičemž kladla důraz na to, jak je důležité tomuto tématu porozumět, abychom na konci času obstáli: "Kristus by během své pozemské služby nemohl vykonat pro záchranu padlého člověka nic, kdyby se božské nespojilo s lidským. Omezené schopnosti člověka toto úžasné tajemství nemohou pojmout – splynutí dvou přirozeností, božské a lidské. To se nedá vysvětlit. Člověk musí žasnout a mlčet. A přece má člověk tu výsadu být účastníkem božské přirozenosti, a tak může do jisté míry do tohoto tajemství vstoupit. K tomuto podivuhodnému projevu Boží lásky došlo na kříži na Golgotě. Božství na sebe vzalo přirozenost lidství, a za jakým účelem? – Aby se lidstvo skrze Kristovu spravedlnost mohlo podílet na božské přirozenosti. Toto spojení božství a lidství, které bylo možné u Krista, je pro lidskou mysl nepochopitelné. Podivuhodné věci, které se mají odehrát v našem světě – největší události všech věků – jsou pro světskou mysl nepochopitelné; nelze je vysvětlit lidskými vědami. Nebeské mocnosti se otřesou. Kristus přijde v moci a velké slávě, ale Jeho příchod není takovým tajemstvím jako věci, které se odehrají před touto událostí. Aby člověk v této zlé době, kdy působí tajemství satanských mocností, obstál, musí být účastníkem božské přirozenosti. Pouze díky božské síle spojené s lidskou mohou lidé v těchto časech zkoušek obstát. Kristus říká: 'Beze mne nemůžete dělat nic.' Musí v nás být mnohem méně sebe a více Ježíše" (Dopis 5, 19. června 1889; v *1888 Materials*, str. 332).

79. George Knight uvádí tuto událost jako jednu ze sedmi položek, které odhalují, že Jonesovo a Waggonerovo učení nebylo v souladu s Ellen Whiteovou, přičemž tato událost slouží "pouze jako příklad těchto rozdílů". Nicméně, není vyličen celý příběh této události. Zároveň je čtenáři v celé knize více než tucetkrát připomenuto, že Ellen Whiteová **"opakovaně tvrdila, že ne se vším, co učí, souhlasí"**. A že "s některými jejích tvrzeními velmi výrazně nesouhlasila, a to i v oblastech vztahujících se ke spasení". Zdá se, že smyslem všech těchto poznámek je přivést nakonec čtenáře k názoru, že **"Jones a Waggoner vypracovali teologii [o přirozenosti Krista] postavenou na konceptu, který byl v přímém rozporu s Ellen Whiteovou"** (*A User-Friendly Guide to the 1888 Message*, s. 74, 69, 76, 163, zachováno původní zvýraznění; viz také s. 55, 72-74, 76, 79, 165, 166, 179, 180).

Woodrow Whidden se o této události také zmiňuje a naznačuje, že to byly Waggonerovy názory na lidskou přirozenost Krista, které ho vedly k "některým velmi podivným teologickým závěrům". Whidden se o setkáních konaných na Vzdělávacím institutu nezmiňuje, ale spíše konstatuje: "Zatímco otázka, že Kristus nemohl hřešit kvůli svému vrozenému božství, nebude dále příliš rozvíjena, skutečnost, že [Waggoner] mluví o Kristu přebývajícím ve věřících lidech, který jim dává stejné vítězství nad hříchem, je jedním z faktorů, které budou po zbytek jeho služby stále více zdůrazňovány." Tato teze, jak nám říká Whidden, nejenže "poskytuje klíč k pochopení [Waggonerova] perfekcionista optimismu, ale také možný klíč k jeho pozdějším tendencím odchýlit se" (*E. J. Waggoner*, str. 196). V jedné z poznámek pod čarou Whidden naznačuje, že "kniha *Christ and His Righteousness* (Kristus a Jeho spravedlnost) ... opakuje v podstatě stejnou myšlenku, že protože v Kristu přebývala božská moc, mohl odolat vrozené slabosti těla" (*Tamtéž*, str. 211 pozn. 15). Při shrnutí této události Whidden odhaluje zajímavý bod svého životopisu o Waggonerovi: "Nepochybně nejvýznamnějším a nejzávažnějším teologickým směřováním raného postminneapolského období ... byl z počátku roku 1889 Waggonerův důraz na Krista přebývajícího v člověku. ... Ve světle výše zmíněného pojetí je **pracovní teologickou tezí pro zbytek tohoto životopisu, že se stane zdrojem téměř všech bludných teologických a praktických cest, po kterých Waggoner krácel po zbytek svého života**" (*Tamtéž*, str. 210, zvýraznění přidáno). Věrný svým slovům, stráví Whidden nejen zbytek životopisu, ale téměř celý životopis snahou natlačit adventní historii roku 1888 do své "teologické teze", která se stala mezi evangelikálními a reformními adventisty tolik populární (viz pozn. 33 ve 13. kapitole).

Při vydání knihy *Christ and His Righteousness* Waggoner svou myšlenku, že Kristus "nemohl hřešit", **odstranil**. Ponechal si však pojmy, které byly pravdivé a které také sama Ellen Whiteová jasně uváděla: "V Kristu přebývala plnost božství tělesně. Proto, ačkoli byl ve všem pokoušen jako my, stál před světem od svého prvního vstupu do něj neposkvřen zkažeností, přestože jí byl obklopen. Nemáme se i my stát účastníky této plnosti a nemůžeme právě a jediné takto zvítězit, jako zvítězil On? Tím, že se neustále nezabýváme Kristovým charakterem, mnoho ztrácíme." (Rukopis 16, 1. října 1890; "Draw from the Source of Strength" (Čerpejte ze zdroje síly), *Signs of the Times*, 10. října 1892).

80. Dan T. Jones J. H. Morrisonovi, 17. března 1890, str. 4, archiv Generální konference adventistů sedmého dne.

81. Ellen G. White, Rukopis 4, 8. března 1890, "Sermon"; v *1888 Materials*, s. 594-595. George Knight také prohlašuje, že poselství nebylo "teologické nebo věroučné, ale že šlo o postoj". Svůj názor opírá o dopisy samotného Dana T. Jonese (*Angry Saints*, s. 93-94).

82. Jak je uvedeno výše v poznámce 75, někteří naznačují, že Jonesovo a Waggonerovo učení o Kristově přirozenosti nebylo součástí poselství z roku 1888. Spíše naznačují, že se jednalo o chybné učení, které se "vyvinulo" krátce po konferenci v Minneapolis, a proto by nemělo být zahrnuto do skutečného "poselství z roku 1888", které Ellen Whiteová podporovala. Takto smýšlející lidé se snaží prosazovat myšlenku, že poselstvím z roku 1888 je pouze to poselství, které bylo kázáno v roce 1888 na konferenci v Minneapolis. Kdykoli tedy Jones a Waggoner přednesli pouze to, co přednesli v Minneapolis, přednesli skutečné poselství z roku 1888. K tomuto chápání se připojuje myšlenka, že každý souhlas Ellen Whiteové s Jonesem a Waggonerem, a to i v druhé polovině 90. let 19. století, se vztahoval pouze na tu část poselství, kterou přednesli v Minneapolis. A navíc, říkají, žel nemáme žádný přepis Jonesova a Waggonerova poselství z Minneapolis, a proto nemůžeme doopravdy vědět, co konkrétně Ellen Whiteová podpořila. Závěr je tedy takový, že Ellen Whiteová podpořila Jonesovo a Waggonerovo učení, pokud jde o **základní křesťanství**, ale nikoli jejich učení o nějakých výrazně adventistických naukách, které učili. Pojem "**základní křesťanství**" je samozřejmě často definován jako evangelikální evangelium.

Desmond Ford vyjádřil mnoho z těchto myšlenek v 70. letech 20. století: "Jedním z nejkřiklavějších příkladů nedostatečné učenosti ... je používání spisů Waggonera a Jonese. Pisatelé dospěli k závěru, že protože Ellen Whiteová podporovala důraz těchto bratří v Minneapolis, když představovali Krista a pouze Krista jako základ spasení věřícího člověka, že tím podporovala vše, čemu tito mužové učili. Nic nemůže být dále od pravdy" ("*Observations on Conflicting Conceptions on Righteousness by Faith*", Adventist Heritage Center, Andrews University, Berrien Springs, MI., [70. léta 20. století], str. 18).

Ford rovněž uvádí: "Přirozeně vyvstává otázka – jestliže Ellen Whiteová na jedné straně zastává reformační stanovisko, jak může na druhé straně podporovat Waggonera s prvky, které jsou v teologii spíše katolické než reformační? Jak to lze skloubit? 1. Waggonerovo učení nebylo v Minneapolis plně rozvinuto. S přibývajícím lety, pravděpodobně kvůli postupně se měnícímu důrazu na vnitřní působení Krista na srdce člověka, přebíhal k určitému typu panteismu, který je vlastně verzí perfekcionismu. 2. Důrazem jeho učení v Minneapolis, které Ellen Whiteová podporovala, bylo vyzdvihování Krista jako jediné naděje lidstva; a naprostá bezcennost lidských zásluh k dosažení spasení" ("*The Doctrinal Decline of Dr. E. J. Waggoner: Its Relationship to the Omega Apostasy* [Doktrinální úpadek Dr. E. J. Waggonera: Jeho vztah k odpadnutí Omega], [70. léta 20. století], str. 30).

George Knight tyto myšlenky prezentoval v každé knize o roce 1888: "Pravdou je, že **pro Ellen Whiteovou je poselství z roku 1888 spíše poselstvím z roku 1888 než poselstvím z roku 1893 nebo 1895**". "Není důležitý konkrétní výklad, na který se v evangeliu zaměřili, ale evangelium samotné." "Lidská přirozenost Krista hrála na minneapoliských shromážděních velmi malou roli. Paní Whiteová později chválila poselství z roku 1888 kvůli vyzdvižení 'božské osoby' Ježíše (*Testimonies to Ministers*, str. 92), v Minneapolis však žádnou takovou pochvalu ani zmínku o jakékoli diskusi o Kristově lidské přirozenosti nenalezneme" (*A User-Friendly Guide to the 1888 Message*, s. 165, 152-153, ponecháno původní zvýraznění).

"Žádný z těchto záznamů nedokazuje, že by Kristovo božství, Kristova lidská přirozenost nebo 'život bez hříchu' byly tématy, na něž by se na shromážděních v roce 1888 kladl důraz nebo o nichž by se diskutovalo. Osoby, které se domnívají, že tato témata byla ústředním bodem teologie na shromáždění, zpravidla načítají pozdější vývoj Jonesova a Waggonerova pojednání o spravedlnosti z víry zpětně do shromáždění z roku 1888" (*From 1888 to Apostasy*, s. 133, 37).

Stejný názor zastává ve své biografii o Waggonerovi David McMahon: "Neexistuje žádný důkaz, že by Waggonerovo učení o Kristově lidství bylo součástí jeho poselství v roce 1888. To je jeden z mýtů o Waggonerovy, který byl zkoumáním původních pramenů zbořen. Nicméně v letech 1889-1891 začal Waggoner Kristovu lidství přikládat velký význam. ... Waggoner ve svém neblahém teologickém vývoji nevyhlásil novou herezi. ... [To] logicky vede k opuštění ospravedlnění z přičtené spravedlnosti na jedné straně a k rozvoji panteismu na straně druhé" (*The Myth and the Man*, s. 104, 108).

Tyto názory podporuje i Woodrow Whidden: "George Knight se trefuje do černého, když tvrdí, že žádný ze záznamů z Minneapolis 'nedokazuje, že by se na téma Kristova božství, Kristovy lidské přirozenosti ... kladl důraz nebo by se o nich na shromážděních v roce 1888 diskutovalo'" (*Ellen White on Salvation*, str. 89).

Roy Adams se ve své knize řídí stejnou logikou, která "se do značné míry opírá o dobře zdokumentované historicko-teologické hodnocení A. T. Jonese od George Knighta". Adamsovy závěry jsou tedy stejné: "Jak již bylo naznačeno, skutečná poselství Jonese i Waggonera na zasedání v roce 1888 nebyla nikdy zaznamenána. (Někteří dnešní adventisté to považují za prozřetelnost - "jednu z nejlepších věcí, která se poselství z roku 1888 přihodila", říká Knight [*From 1888 to*

Apostasy, str. 70]. To znamená, že neexistuje žádný způsob, jak zjistit, co Jones a Waggoner skutečně řekli, a proto si nemůžeme být jisti tím, co přesně bylo v podpoře Ellen Whiteové obsaženo" [*The Nature of Christ*, str. 32].

V odpovědi na taková tvrzení je třeba říci, že Ellen Whiteová nikdy nepoužila slovní spojení "poselství z roku 1888". Tento termín moderního původu byl správně použit pro označení Generální konference, na níž mělo toto poselství svůj **počátek**. Během všech let následujících po konferenci z roku 1888 Ellen Whiteová nikdy nepůsobila dojemem, že by její podpora Jonesovi a Waggonerovi byla určena pouze pro to, co konkrétně na konferenci v roce 1888 předložili. Stejně tak nepůsobila dojemem, že by nějaká část tohoto podrobně vyjádřeného poselství nebyla nějakým způsobem součástí poselství z roku 1888. Naopak, mnoho z jejích četných souhlasů s Jonesem a Waggonerem hovoří o "postupující pravdě", "novém světle", "zvětšujícím se světle", "rostoucím světle", "pravdách, které jsou zcela nové", "nových formách", "novém rámci", "větším světle" atd. (*1888 Materials*, s. 547, 463, 806, 219, 1651, 498, 259, 86). Co se týče Kristovy přirozenosti by mělo být z této kapitoly zřejmé, že součástí onoho poselství z roku 1888, jak jej Waggoner prezentoval před konferencí v Minneapolis a krátce po ní, skutečně byla Kristova přirozenost. Byla součástí jeho chápání "základního křesťanství". Můžeme být vděční, že římsští katolíci zastávají mnoho **základních křesťanských názorů**, jako je víra v inspiraci Bible, Boha Otce, Ježíše Krista Jeho Syna, Ducha svatého, Kristovu smrt na kříži, Ježíšovu lásku k člověku, vyznání a odpuštění, ospravedlnění vírou, posvěcení, křest, druhý příchod a konečné vypořádání se s hříchem v pekle. Věří dokonce, že Panna Maria porodila Krista v lidském těle. Někdo by však mohl právem namítnout, že mezi "základním křesťanstvím" římského katolicismu a "základním křesťanstvím", které tvoří třetí andělské poselství, které ještě teprve má osvitit zemi svou slávou, je obrovský rozdíl. Tomuto tématu se budeme věnovat podruhé ve druhém díle knihy *Návrat pozdního deště*.

83. Ellen G. Whiteová bratru Olsenovi, *Dopis* 116, 27. srpna 1890; v *1888 Materials*, str. 703.